

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN SEBEPLERİNİN TÜM
YÖNLERİYLE ARAŞTIRILARAK ALINMASI GEREKEN
TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

**(10/ 96, 234, 409, 501, 698, 1743, 1747, 1912, 2187, 2203, 2303, 2353,
2389, 2477, 2673, 2675, 2697, 2830, 2976, 2979, 3019, 3109, 3206, 3430,
3476, 3479, 3482, 3484, 3485, 3493, 3504, 3505, 3508, 3510, 3685, 3723,
3918, 3919, 3920, 3921, 3922, 3923, 3924)**

TUTANAK DERGİSİ

**16'ncı Toplantı
24 Haziran 2021 Perşembe**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Sayfa

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Öznur Çalık'ın, Komisyonunda bugün sunum yapacak sivil toplum örgütü başkanlarına ve yöneticilerine hoş geldiniz dediğine ve gündeme ilişkin açıklaması

III.- SUNUMLAR

1.- Türkiye Aile Platformunu (TÜRAP) temsilen İstanbul Kadın ve Kadın Kuruluşları Derneği (İKADDER) Başkanı Funda Akyol'un, kadına yönelik şiddetle mücadelede sivil toplum örgütlerinin rolü, çalışmaları ve önerileri hakkında sunumu

2.- Ayrımcılığa Karşı Kadın Hakları Derneği (AKDER) Başkanı Fatma Zehra Güneşer'in, Derneğin kuruluş nedeni ve kadına karşı şiddetle mücadelede yapılması gerekenler hakkında sunumu

3.- Bilge Kadın Araştırma Merkezi (BİLKA) Başkanı Alev Sezen'in, kadına yönelik şiddetin nedenleri, kadına yönelik şiddetle mücadelede yasal mevzuatta yapılması gerekenler ve diğer çözüm önerileri hakkında sunumu

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A)GÖRÜŞMELER

1.-Türkiye Aile Platformunu temsilen İKADDER Başkanı Funda Akyol, AKDER Başkanı Fatma Zehra Güneşer ve BİLKA Başkanı Alev Sezen tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşmeler

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN SEBEPLERİNİN TÜM YÖNLERİYLE ARAŞTIRILARAK
ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

(10 / 96, 234, 409, 501, 698, 1743, 1747, 1912, 2187, 2203, 2303, 2353, 2389, 2477, 2673, 2675, 2697, 2830,
2976, 2979, 3019, 3109, 3206, 3430, 3476, 3479, 3482, 3484, 3485, 3493, 3504, 3505, 3508, 3510, 3685, 3723,
3918, 3919, 3920, 3921, 3922, 3923, 3924)

16'ncı Toplantı
24 Haziran 2021 Perşembe

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 13.10'da açıldı.

Komisyon Başkanı Öznur Çalık, Komisyonda bugün sunum yapacak sivil toplum örgütü başkanlarına ve yöneticilerine hoş geldiniz dediğine ve gündeme ilişkin açıklama yaptı.

Türkiye Aile Platformunu temsilen İstanbul Kadın ve Kadın Kuruluşları Derneği (İKADDER) Başkanı Funda Akyol tarafından, kadına yönelik şiddetle mücadelede sivil toplum örgütlerinin rolü, çalışmaları ve önerileri,

Ayrımcılığa Karşı Kadın Hakları Derneği (AKDER) Başkanı Fatma Zehra Güneşer tarafından, Derneğin kuruluş nedeni ve kadına karşı şiddetle mücadelede yapılması gerekenler,

Bilge Kadın Araştırma Merkezi (BİLKA) Başkanı Alev Sezen tarafından, kadına yönelik şiddetin nedenleri, kadına yönelik şiddetle mücadelede yasal mevzuatta yapılması gerekenler ve diğer çözüm önerileri,

Hakkında sunum yapıldı.

Türkiye Aile Platformunu temsilen İKADDER Başkanı Funda Akyol, AKDER Başkanı Fatma Zehra Güneşer ve BİLKA Başkanı Alev Sezen tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görülecek başka konu bulunmadığından, saat 15.13'te toplantıya son verildi.

24 Haziran 2021 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 13.10

BAŞKAN: Öznur ÇALIK (Malatya)

BAŞKAN VEKİLİ: Tuba VURAL ÇOKAL (Antalya)

SÖZCÜ: Çiğdem ERDOĞAN ATABEK (Sakarya)

KÂTİP: Esin KARA (Konya)

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, çok kıymetli Komisyon üyelerimiz, sivil toplum örgütlerimizin çok kıymetli temsilcileri, değerli katılımcılar, basın mensuplarımız; hepiniz hoş geldiniz Komisyonumuza.

Toplantı yeter sayımız var. Komisyonumuzun 16'ncı toplantısını açıyorum.(")

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Öznur Çalık'ın, Komisyonunda bugün sunum yapacak sivil toplum örgütü başkanlarına ve yöneticilerine hoş geldiniz dediğine ve gündeme ilişkin açıklaması

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK - Gündemimizdeki işlerin görüşmesine başlıyoruz hemen.

Bugün Komisyonumuza destek vermek amacıyla, çok yoğun mesailerine rağmen “Mevzubahis kadınsa biz de varız.” diyen çok kıymetli sivil toplum örgütü başkanlarına ve yöneticilerine çok teşekkür ediyorum.

Bugün, Türkiye Aile Platformunu temsilen İstanbul Kadın ve Kadın Kuruluşları Derneği (İKADDER) Başkanı, TÜRAP Başkanı, yol arkadaşımız Funda Akyol burada. Bilge Kadın Araştırma Merkezi Başkanı Sayın Alev Sezen burada ve onunla birlikte Başkan Yardımcısı Dilşat Kestevur bizimle birlikte ve Ayrımcılığa Karşı Kadın Hakları Derneği (AKDER) Başkanı Sayın Fatma Zehra Güneşer bizimle birlikte.

Ben, bütün arkadaşlarımıza hoş geldiniz diyorum.

Kadına yönelik şiddetin uluslararası ve ulusal düzeyde alınan tüm önlemlere rağmen, ekonomik gelişmişlik seviyesi fark etmeksizin tüm toplumlarda yaygın olarak görülmeye devam ettiğini hepimiz biliyoruz. Ülkemiz, kadının konumu ve toplumsal alanda güçlenmesi için yapılan çalışmalar açısından dünyada istisnai ve özgün bir tarihsel deneyime sahiptir. Bu durum, günümüzde de yasal düzenlemelerle, uygulanan politikalarla artarak devam etmektedir. Ülkemizde, özellikle Sayın Cumhurbaşkanımızın 2000'li yıllardan sonra başlatmış olduğu “Kadına yönelik şiddete sıfır tolerans.” anlayışıyla hem Anayasa'mızla hem mevzuatlarımızla hem de genelgelerimizle çok güçlenen metinlerimiz var. Bu yazılı metinlerimize rağmen, kadına yönelik şiddetle ilgili mücadelemiz devam ederken şiddetin hâlâ var olduğunu görüyoruz. Dolayısıyla, bu Komisyonumuz bir kadının şiddete maruz kalmasını önleyebilirse, öldürülen kadınlardan birinin canının kurtarılmasına vesile olabilirse... Bunun için elinden gelen tüm çaba ve gayreti ortaya koydu, bundan sonra da koymaya devam edecek.

* Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalarına katılmaktadır.

Komisyonumuzun bir tek amacı var: Siyasallaştırmadan kadına yönelik şiddeti önlemek. Bunun için, siyasi parti ayrımı yapmaksızın tüm mücadelelerimizle, devletimizle, kurum ve kuruluşlarımızla, sivil toplum örgütlerimizle, medyamızla birlikte bir zihinsel değişim ve dönüşüm yapalım ve bu değişim ve dönüşümle birlikte kadına yönelik şiddeti ortadan kaldıralım isteriz.

“Şiddete sıfır tolerans.” anlayışının tüm plan, program ve politikalara yerleştirilmesi en temel hedefimizdir. Şiddetle mücadele, güçlü koordinasyon ve sektörler arası çok iyi bir iş birliğini gerektirir. Bu kapsamda, kadına yönelik şiddetle mücadelede sivil toplum örgütlerinin rolü; kadına yönelik şiddetin sebepleri ve alınması gereken tedbirler, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ile diğer mevzuatın uygulanmasından kaynaklı yaşanan sorunlar ve çözüm önerilerinin ve kadına yönelik şiddetin önlenmesine ilişkin mekanizmaların etkinliğinin artırılması, kadına yönelik şiddetle mücadelede izlemenin ve değerlendirmenin etkinliğinin artırılması, Kadına Yönelik Şiddet İzleme Komitesi, Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl Koordinasyon İzleme ve Değerlendirme Komisyonlarının çalışmalarının etkinliğinin değerlendirilmesi bizim sizden en önemli taleplerimiz. Yerelde, sahada olan sivil toplum örgütlerimiz olarak bu konudaki görüşlerinizi almak üzere bugün sizleri davet ettik.

Konularını kapsayan hususlarda Komisyonumuza bilgi vermek üzere ilk sözü Türkiye Aile Platformunu temsilen (İstanbul Kadın ve Kadın Kuruluşları Derneği) İKADDER’in, TÜRAP’ın Başkanı Sayın Funda Akyol’a sözü veriyorum. İlk sözü ondan başlatıyorum. Bir sonraki programınıza yetişebilmek adına sözü size veriyorum Funda Hanım.

III.- SUNUMLAR

1.- Türkiye Aile Platformunu (TÜRAP) temsilen İstanbul Kadın ve Kadın Kuruluşları Derneği (İKADDER) Başkanı Funda Akyol’un, kadına yönelik şiddetle mücadelede sivil toplum örgütlerinin rolü, çalışmaları ve önerileri hakkında sunumu

İKADDER-TÜRAP BAŞKANI FUNDA AKYOL – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Saygıdeğer milletvekilleri; biz, sizleri sadece milletvekili değil, sivil toplum hayatının içinde aktif çalışmalarınızla, toplumsal fayda üretme noktasındaki rollerinizle de tanıdık. Bugün, biz sivil toplum, siz kanun koyucular olarak karşı karşıyayız, yan yanayız. Bunun mutluluğunu yaşadığımızı ifade etmek isterim.

İkinci olarak, bir konuşmacının konuşmaya başlarken “Beni mazur görün.” diye cümle kurması hem eğitimlerde hem konuşmalarda hiç hoş bir şey değildir ama çok ızdıraplı bir şekilde bugün aranızdayım. Bir ay önce babamı kaybettim ve çok ağır, acılı bir süreç yaşıyorum. Mümkün olduğu kadar çalışmalarımızı, sürecimizi aktarmaya çalışacağım ama benim bugün anlattıklarımın çok daha büyük bir davamızın olduğunu, aile ve kadın konusunda çalışmalarımızın olduğunu ifade etmek adına da bu durumumu izah etmek istedim.

Kadına yönelik politikaların yapılandırılmasında şiddet bir başlık, evet ve son derece önemli bir başlık; sadece ülkemizde değil, dünyada da bu böyle, siz de açılış konuşmanızda buyurdunuz. Şiddetin önlenmesi için yapacağımız çalışmalar sadece şiddetle bağlantılı değil, bunun içinde bir çalışma hayatını ilgilendiren boyut var -ki aramızda çok sağlam bir sendikacı var, sendikacılık geçmişisi olan Sayın Milletvekilimiz Habibe Hanım var- sağlık boyutu var, eğitim boyutu var. Dolayısıyla, sizin de buyurduğunuz gibi disiplinler arası bir çalışma yapmamız gerekiyor; sadece sektör arası değil, disiplinler arası bir çalışma yapmamız da gerekiyor. Bunun bir ulusal, yerel boyutu var bir de uluslararası boyut var. Biz, uluslararası boyutunu son dönemde çok tartıştık ve yerellik ve ulusallığı biraz kaçırdık son yıllardaki İstanbul Sözleşmesi tartışmaları ekseninde. Tabii, bir konuyu sadece bir

yönüyle ele aldığımızda doğrudan iyi ya da kötü demek mümkün oluyor ama biz bu açıdan bakmıyoruz yani biz bir sözleşmeye başlı başına iyidir ya da kötüdür gibi bir etiketlemeyle bakmıyoruz. İstanbul Sözleşmesi tartışmasına girmeyeceğim ama bu hadisenin uluslararası boyutunun olduğunu mutlaka bilmeliyiz. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi, Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, İLO'yla garanti altına alınan kadınların çalışma hayatında yer alması, Avrupa Konseyinin diğer sözleşmeleri; bütün bunlar bizim için son derece önemli. Dolayısıyla, yerelde ve ulusaldaki problemlerimizi çözebilmek adına da uluslararası sahaya kapımızı kapatmadan o sözleşmelerin uygulanması ve hatta yapım süreçlerine katkı verilmesi anlamında da Türkiye'deki hem devlete hem de sivil toplum örgütlerine görev düştüğünü düşünüyorum.

Biz, Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konsey üyesiyiz. Arzu ettiğimiz noktada orada etkin çalışmalar yapamadık ama Avrupa Konseyinin de çalışmalarına dâhil olduğumuzda, işte, İstanbul Sözleşmesi masasını ziyaret ettik, Birleşmiş Milletlerde bazı oturumlara katıldık, Kadının Statüsü Komisyonunun oturumlarına katıldık; oradaki karar alma süreçlerinin dünyanın farklı noktalarına, şiddetin önlenmesiyle ilgili, kadın politikalarının yapılandırılmasıyla ilgili o kadar derin etkileri var ki bugün, kadına yönelik şiddet konusunu konuşurken uluslararası boyutunun da atlanmaması gerektiğinin altını çizmek istiyorum.

Tabii, orada hassasiyet göstermemiz gereken şeylerden bir tanesi de çok evrensel baktığımız zaman da yereldeki problemleri kaçırabiliyoruz. Dolayısıyla, bizim yerellik, özgün çözümler ihtiyacımızı da unutmadan sivil toplum kuruluşları ve devlet aygıtları olarak uluslararası mekanizmalarda kadına yönelik şiddet sorununun da dile getirilmesi hatta oralarda da politika üretilmesi gerektiği hususunu paylaşmak istiyorum.

Bu birbirine çok girmiş sorunla ilgili bizim elimizdeki mevcut verilere baktığımız zaman, ben, maalesef ülkemizde ciddi bir haritalama olduğunu düşünmüyorum, daha doğrusu kapsayıcı bir haritalamamız yok bizim yani kadın sorunlarının sebepleri, bu noktada geliştirilen çözüm önerileri, belediyelerde, yerel yönetimlerde neler var, üniversitelerde neler var, kamu politikalarında neler var; Cumhurbaşkanlığı, Aile Bakanlığı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, bir sürü kamu kurumu var; bunun ötesinde, sivil toplum kuruluşları var, eğitim kurumları var, böyle bir haritalama maalesef önümüzde toplu olarak yok. Biz bunun bir benzerini aile kurumuyla ilgili olarak çıkarmaya gayret ettik bir sivil toplum kuruluşu olarak. Aile alanında çalışan sivil toplum kuruluşları neler? Kamu kurumları neler yapıyor, yerel yönetimler neler yapıyor? Ama bu, bir sivil toplum kuruluşunun gücünü aşan bir haritalama; bu, üniversite iş birliğiyle, bakanlık ya da İstatistik Enstitüsü gibi çeşitli kurumların iş birliğiyle, YÖK'le yapılabilecek bir mesele. Bizim, mevcut durumumuzu, haritamızı çıkartabilmek için böyle bir şeye de ihtiyacımız var.

Biraz İstanbul ve Ankara'dan bakma refleksimizin kuvvetli olduğunu düşünüyorum kendimizi bir sivil toplum kuruluşu olarak eleştirerek. Üç sene kadar önce "Türkiye'nin Lider Kadınları Projesi" diye bir proje yürütmüştük. Orada, kadın problemlerini ve aile problemlerini konuşmuştuk sivil toplum ekseninde. Şehirlerde o kadar farklı problemler olduğunu gördük ki ben İstanbul'da her konunun bir problem olarak aynı zamanda yaşandığını düşünürken Erzincan'daki kadının probleminin geniş, ferah bir ev olduğunu gördüm yani taşradaki kadın problemi –kırsaldan bahsetmiyorum- çok daha farklılık arz edebiliyor. "Yani nasıl, böyle bir problem olur mu?" dediğimde bu oryantalist bakış açısını kendi açımdan da sorgulama gerekliliğini hissettim. Dolayısıyla bizim haritalama yaparken sorunların birbirinden daha az değerli ve daha az önemli olduğunu hiç düşünmeden bir çalışma yapmamız gerektiğine inanıyorum.

Kadına yönelik şiddetle ilgili de maalesef biz kadına yönelik şiddetle ilgili konuşurken ya şiddet uyguluyoruz ya şiddete maruz kalıyoruz, tartışmalarımız çok şiddetli geliyor. Aynı referanslarda olduğumuz kişilerle de... Kaldı ki ben çok farklı referanslarla da kadına yönelik şiddetin ortak konumuz olduğunu düşünüyorum bütün dünyada ama maalesef bunu yapamıyoruz. Ya çok geleneksel bir bakış açısıyla bakıyoruz, aşırı korumacı oluyoruz ya da modernizme sıkı sıkıya sarılıyoruz ki bugün Twitter'a çok kısa baktığımda dünyaca ünlü bir popstarın babasından gördüğü –bir kadından bahsediyorum– şiddeti okudum. Modernizmin o kadar yoğun bir şiddeti var ki kadının üzerinde, şiddeti haritalarken bu noktayı göz ardı etmememiz gerektiğini düşünüyorum. Hem değişim hem de gelenek içinde çok ağır kusurlar barındırabilir. Biz bu kusurları eleyerek kadına yönelik şiddetle ilgili çözümleri üretmek ve ortak noktalarda konuşmak durumundayız.

Şiddet ve kadın sorunlarıyla ilgili etkin, yaygın ve sürdürülebilir bir haritalama yaptıktan sonra bizim sahada en önemli ihtiyacımız -kaldı ki burada da o ihtiyaca yönelik bir şey yapılıyor- kurumsal iş birliği mekanizmalarının geliştirilmesi. Yaklaşık on senedir biz Türkiye Aile Platformu ve İKADDER olarak bu mekanizmalar üzerine konuşuyoruz, tartışıyoruz ve çözüm üretmeye gayret ediyoruz.

Avrupa Konseyinin bir hiyerarşisi var sivil toplum kuruluşları ve kamu iş birliğinde; bilgilendirme 1'inci aşama, istişare 2'nci aşama, diyalog 3, ortaklık 4. Ben burada diyalog ortamında olduğumuzu düşünüyorum yani ilk üç aşamayı geçtiğimizi düşünüyorum ama Türkiye'nin ortalamasına baktığımız zaman, kadın politikalarında da diğer politikaların yapılandırılmasında da biz istişare boyutunu yaygın olarak geçemiyoruz. Bizim, dolayısıyla yerelde, ulusalda kamu ile sivil toplum kuruluşlarının iş birliğinde bu aşamaları geçip nitelikli ortaklıklar oluşturmamız gerektiğini düşünüyorum. Bunun örnekleri var, ŞÖNİM mesela ciddi bir ortaklık örneği; daha kapsayıcı, daha nitelikli olabilir. İllerdeki şiddetin izlenmesiyle, önlemesiyle ilgili kurulan yapılar da aynı şekilde, bu niyetle yola çıkılmış ve sivil toplum kuruluşları bu süreçlere dâhil ediliyor. Hatta şunun örneğini de verebilirim: İnsan hakları kurulları ki kadına yönelik şiddet insan haklarıyla da bağlantılı ya da kadına yönelik şiddetin bir boyutu madde bağımlılığıyla da ilgili olduğu için o kurullarda da kamu-STK iş birliğinin örneklerini görmekteyiz.

Benim burada mutlaka iletmek istediğim bir nokta da bizim fonksiyonel olmayan yapılandırılmış bazı kurullarımız var; Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün Danışma Kurulu, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Danışma Kurulu gibi. Yaklaşık yedi sekiz senedir toplanmadığını ifade edeceğim, belki biraz daha eski de olabilir bu kurulların toplanmayışı. Aslında bu kurullar, özellikle Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün Danışma Kurulu ve Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Danışma Kurulu tam da kadın ve aile problemlerinin çözülmesinde üniversitelerin, sivil toplum kuruluşlarının ve kamunun farklı kamu kurumlarından katılımıla çözüm üretebilecekleri mekanizmalardır. Aile şûraları bunlarla bağlantılı olarak toplandı, kadına yönelik şiddetle ilgili başlıklar açıldı, sayın bakanlar bu toplantılara başkanlık etti ama o mekanizma yürümedi. Dolayısıyla bizim bugün elimizdeki bu mekanizmaları tekrar aktive etme, kadına yönelik şiddetle ilgili eğer bir 6284 çalışması yapılacaksa bu araştırma komisyonunun ötesinde, üniversitelere, sivil toplum kuruluşlarına ve toplumun her kesimini kucaklayacak, siyasi bir tartışma malzemesi olarak görmeyecek herkese açılarak konuşulması gerektiğini düşünüyorum. Biz, İstanbul'da çeşitli toplantılarda da bu konuları konuşuyoruz ama maalesef ki bu sorulardan, bu algılardan yeterince azade olamıyoruz. Eğer biz kadına yönelik şiddetle ilgili bu ortaklığı oluşturamıyorsa şiddete uğrayan her kadında hepimizin vebali olduğunu da düşünüyorum yani buna yol açmış da oluyoruz. Dolayısıyla ben danışma kurullarımızın, Aile Bakanlığına ait danışma kurullarının bu anlamda politik süreçlere katkı verebilmemiz açısından önemli olduğunu düşünüyorum.

Ben hukukçu değilim ama 6284’le ilgili benim de söyleyebileceğim şeyler vardır, hukukçunun da vardır, akademisyenin de vardır ve hatta şiddet görenin de vardır. Dolayısıyla bunların bir noktada toparlanabilmesi için makro bir politika oluşturulması ve bu sürecin çok hızlı değil, çok efektif yürütülmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu Komisyonun sonucunda eğer hazırlanan raporda böyle bir yol haritası olursa bizim ülke olarak kadına yönelik şiddetle ilgili bir haritalamaya... İkincisi, kapsayıcı bir yasa oluşturabilmek için yerelde, ulusalda uygulanması adına kurullar oluşturularak çalışmalar yapılmasına karar verilirse bu gerçekten sorunun çözümünde etkili olacaktır diye düşünüyorum.

RTÜK’ten de bahsetmek istiyorum. Tabii, eminim ki burada sıklıkla dile getirilmiştir, şiddeti normalleştiren... Bir doğasında şiddet üreten insanlar vardır -tıbbi olarak tabii, aramızda hekim arkadaşımız da var- onların tedavi olması gerekir, bir de şiddeti modelleyenler var. Bu modelleyenlerin modelleyebilecekleri araçları oluşturmamamız gerekiyor. Ben, RTÜK’le ilgili şunu söylemek istiyorum: Çok iyi yapılandırılmış bir kanunu var. RTÜK ilkelerine baktığımız zaman, uygulansa bugün televizyonda, belki internette değil ama televizyonda şiddeti özendirici hiçbir şeyle karşılaşmayacağız. RTÜK’le ilgili biz sivil toplum kuruluşları olarak şikâyetle bulunamıyoruz. Bu, beni, geçtiğimiz günlerde karşılaştığımda çok şaşırttı. Kurumsal olarak formu dolduramıyoruz, gerçek kişi olmamız gerekiyor bir şikâyetle bulunmak için ama biz toplumun inisiyatifini yansıtan ya da bir grup kadının inisiyatifini yansıtan sivil toplum kuruluşları olarak bu davanın peşine koşmak istiyoruz; mahkemelerde değil, ilk olarak, ilk hakkımız olan RTÜK’e şikâyetle bulunmak istiyoruz. Dolayısıyla, şiddetin önlenmesinde RTÜK çok önemli, kritik noktadaki bir kurum ama biz sivil toplum kuruluşları olarak bu mekanizmayı kullanamıyoruz. Bu noktada da bir harekette bulunulması gerektiğini düşünüyorum.

Cinsel şiddet çok yaygın. Cinsellik eğitimiyle ilgili ülkemizde tabii bazı eksiklikler var, cinselliğin yaşıyla ilgili sıkıntılar var. Evlilik yaşı çok konuşuluyor ama evlilik kurumunun... Tabii, evlilik yaşının indirilmesinden bahsetmiyorum, asla bu görüşte değilim ama cinsellikle ilgili topluma verilen mesajlar, kız çocuklarının, erkek çocuklarının aldığı mesajlar o kadar yüklü ki bizim cinsel şiddetle mücadele etmek için ayrıca bir başlık açmamız gerektiğini düşünüyorum, LGBT konusu da aynı şekilde böyle. LGBT konusunda eğer çeşitli forumlara girip sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarını takip ediyorsanız ya da sahaya çıkıp neler yaşadıklarını konferanslarda vesairede dinliyorsanız orada çok ciddi bir çocuk istismarı “Çocukların fuhuş sektöründe, pornografi sektöründe kullanılması” gibi bir başlık görürsünüz ki bu başlık da kadına yönelik şiddetin önemli başlıklarından, daha doğrusu şiddetin önemli başlıklarından bir tanesi, şiddetin de şiddeti doğurduğunu düşünerek ben, cinsel şiddet noktasında LGBT’yi de kapsayacak ayrıca bir başlık açılmasının, bu alanlarla ilgili çalışılmasının gerektiğini düşünüyorum. Hem halkta, hem aile kurumunda, hem devlette tabu konulardı bunlar yani bizim LGBT konusunu Meclis çatısında ya da siyasi bir partide ya da bir kamu kurumunda konuşmamız çok rahat ve olası değildi. Ben hatırlıyorum; çok eski bir tarih değil, oğlum 9 yaşında, LGBT’den bahsedeceksem, LGBT konusundan bahsedeceksem konuşup onunla birlikte çıktığımı hatırlıyorum. Çünkü “Bu konu bizim konumuz değil, bu konu toplumun konusu değil.” cümleleriyle çok sıklıkla karşılaştık.

Şiddete yönelik çalışan kurumların, sivil toplum kuruluşlarıyla koordinasyonunun son derece önemli olduğunu tekrar ifade etmek istiyorum. Bizim uzmanlık sahamız özellikle ve özellikle kamu-STK iş birliği olduğu için bu sorunun çözümünde de sivil toplum kuruluşlarının kritik bir yerde olduğunu ifade ediyorum.

Şiddetle ilgili koruyucu, önleyici, tedavi edici, rehabilite edici hizmetlere bütüncül bakacak bir haritalama çalışmasında da Türkiye’nin farklı yerlerinde çalışan sivil toplum kuruluşları olarak elimizden geldiği noktada katkı vermeye gayret edeceğiz.

Süre konusunda uyarı almadım ama on dakikayı doldurmuş olabileceğimi düşünüyorum. Evet, sanıyorum ki doldurdum.

Bu şekilde, soru gelene kadar bir virgül koymak istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Akyol, çok teşekkür ediyorum.

Usul; sunumu yapan arkadaşlarımızın önce hepsini dinliyoruz, sonra milletvekili arkadaşlarımızla soru cevabı geçiyoruz.

Funda Hanım'ın sorularını arkadaşlarımız sorduklarında tutanaklardan alarak -toplantıdan ayrılmanız gerekiyor bildiğim kadıyla- sonrasında cevapları verebilirsiniz.

Usulü değiştirmek mümkün ama diğer arkadaşlarımızla da kısa da olsa bir görev değişikliği yapacağız, Sözcü arkadaşımız Çiğdem Milletvekilimiz devam edecek. Birazdan diğer arkadaşlarımız da gelecek.

Funda Hanım'a ben çok teşekkür ediyorum sunumları için. Özellikle haritalama konusunda hemfikiriz. Türkiye'de bu haritalamanın yapılması gerekir ve verilerin tamamen toplanarak sağlıklı bir şekilde elimizde bir haritalamanın olması, bölgesel en alt birimlere kadar dağılımını gösterebilecek şekilde getirmek bizim bölgeye, yöreye, mahalleye göre tedbirler almamıza da vesile olacaktır. Spesifik tedbirler alınmasına vesile olacaktır ki 6284'le ilgili vaka bazlı kararların verilmesi, en önemli sivil toplum örgütlerimizin bize önerileri, genel bütün her vakaya aynı uygulamanın yapılması 6284'ün de farklı yorumlanmasına sebebiyet veriyor. Bu vesileyle, elimizde çok güçlü metinlerimiz var, bunlardan bir tanesi de 6284 ve güçlü metinlerle biz daha da güçlendirerek yolumuza devam edebiliriz. Emin adımlarla ilerleyeceğimize inanıyorum.

Danışma kurullarımızı çok önemsiyorum ve bu işin bir koordinasyon gerektirdiğinde hepimiz hemfikiriz. Bu vesileyle de kadına yönelik şiddeti önlemek için Sayın Cumhurbaşkanımızın başkanlığında koordinasyon toplantısı yapıldı 2019 yılında. Aile Bakanımız, Adalet, İçişleri, Sağlık ve Milli Eğitim Bakanlarımızdan oluşan ve o koordinasyon toplantısından sonra da İçişleri Bakanımız bir genelge yayınladı, Adalet Bakanımız önemli bir genelge yayınladı. Komisyon toplantımızda da Derya Hanım'ı, Sayın Bakanımızı dinlemiştik, onlar da dün itibarıyla bir genelge yayınladılar. Dolayısıyla, koordinasyonu sağlamak ve bütün disiplinlerden hem fikirleri, hem önerileri almak bizim için de çok kıymetli. Bilgilendirme, istişare ve diyalog safhaları, Avrupa Konseyi'nin uygulamış olduğu safhalar açısından bizim de yerel ve ulusal bazdaki diyaloglarımızın tüm kapılarının açılması gerektiği kanaatindeyim. Eğer amaç çözüm yemekse, eğer amaç kadını güçlendirmek, kadına yönelik şiddeti önlemek ve ailemizle birlikte toplumumuzu güçlendirmekse burada, bütün kapıların sonuna kadar açılması lazım. Biz bu komisyonda tam da bunu yaptık. Kim, hangi sözü söylemek istiyorsa hiçbir siyasi görüşünü düşünmeden, yerelde kadın çalışan kadınlarımızla ilgili sorunları dile getiren tüm inisiyatifleri, tüm kurumları dinlemek üzere burada toplandık ve kapsayıcı bir çalışma yaptığımızı düşünüyorum. Komisyonumuzun çok güçlü bir irade ortaya koyduğunu düşünüyorum ve bu güçlü iradenin en önemli sebebi "Kadına yönelik şiddete sıfır tolerans" ilkesi bizim vazgeçilmezimiz. Bunun için de tüm yapılması gereken çalışmaları sizlerin de önerileriyle raporlandıracağız.

İKADDER-TÜRAP BAŞKANI FUNDA AKYOL – Çok özür diliyorum.

Benim bir cümlecik ilave etme imkânım var mı?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Buyurun Funda Hanım.

İKADDER-TÜRAP BAŞKANI FUNDA AKYOL – Kadına yönelik şiddet izleme komitesi de ülkemizdeki etkili komitelerden bir tanesi. Yanlış hatırlamıyorsam, 13 kere toplandı ama bu komite esnek bir komite. Katılımcılar davet usulüyle geliyor. Bu komitenin kurumsallaşması etkili olacak.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok önemli. Bizim notlarımız arasında hem izleme, hem danışma kurullarının yakın takiplerinin yapılması gerekiyor ve bunun için de özellikle 1/1/2020 İçişleri Bakanlığı Genelgesi, illerde yapılacak toplantıların şeklini, şemalini, kurum temsilcilerini ve en önemlisi de her toplantıya valinin başkanlık etmesini ve hiçbir toleransın tanınmamasını çok net çizgilerle ifade eden bir genelge. Bu vesileyle de önemsiyorum. İzleme komisyonlarının da bu anlamda güçlü bir şekilde devam etmesi bizim en önemli temennimiz.

Ben, sözü, hemen Ayrımcılığa Karşı Kadın Hakları Derneği (AKDER)... Dün kulaklarını çınlattık, tutanaklardan baktırsanız. CEDAW’a özellikle başörtüsü mücadelesinde AKDER’in vermiş olduğu -Fatma Benli önceki dönem milletvekilimizdi- mücadele ve bu konuda mücadele eden birçok kadın gibi AKDER’in de burada çok önemli katkısı olmuştur.

Ben sözü size bırakıyorum.

2.- Ayrımcılığa Karşı Kadın Hakları Derneği (AKDER) Başkanı Fatma Zehra Güneşer’in, Derneğin kuruluş nedeni ve kadına karşı şiddetle mücadelede yapılması gerekenler hakkında sunumu

AYRIMCILığA KARŞI KADIN HAKLARI DERNEĞİ BAŞKANI FATMA ZEHRA GÜNEŞER – Teşekkür ediyorum.

Sayın Komisyon Başkanım, saygıdeğer milletvekilleri; öncelikle böyle önemli bir konuda Ayrımcılığa Karşı Kadın Hakları Derneğimizi (AKDER) Yüce Meclisimize davet ettiğiniz için yönetim kurulumuz ve üyelerimiz adına teşekkür ederim.

AKDER, başörtüleri gerekçe gösterilerek eğitim ve çalışma hayatından dışlanan kadınlar tarafından 15 Şubat 1999 tarihinde kurulmuştur. Ancak o günden bugüne, kanunlarda olmasa da fikirlerde, iş hayatında ve sosyal hayatta hâlâ devam eden bu ayrımcılığa ve diğer tüm insan hakları ihlallerine karşı eğitim, bilgilendirme ve destek faaliyetleri yürüten bir insan hakları derneğidir. Yönetim kurulumuzda psikolog, sosyolog olmasına rağmen kurucularımız ve üyelerimizin büyük kısmı tıp hekimliği eğitimi almış ya da baskılar sebebiyle bu eğitimden mahrum kalmış bireylerden oluşmaktadır. Ben de İstanbul, Üsküdar’da Aile Sağlığı Merkezinde hekim olarak görev yapıyorum. Halkın içinde, problemleri, sebepleri ve sonuçlarını hissederek yaşıyoruz. Geçmişte, 28 Şubat döneminde şiddet uygulayıcılarının yaptıklarının karşılığını alamadıkları gibi günümüzdeki şiddetlerde de cezai caydırıcılığın az olduğunu düşünüyoruz. Örneğin, aile hekimliğimize bıçakla gelerek üzerimize saldıran, kapıları kilitleyerek ancak kaçabildiğimiz hastaya karakola gittiğimizde “Affedin, anlaştın.” diye 2016 yılında işlem yapılmamıştı. Bu hasta, defalarca, benzer şekillerde huzursuzluk çıkardı fakat her seferinde yaralamasız bir olay olduğu için hiçbir özür ve müeyyide olmadan, yine muayene için karşımıza çıkmaya devam ediyor. Muayenesini edip tedavisini düzenliyoruz. Bizde ise öğrenilmiş çaresizlik ve hasta yoğunluğundan dolayı şiddetle karşılaştığımızda artık uğraşamıyoruz dahi. Sağlıkta şiddetle karşılaştığımızda artık uğraşamıyoruz dahi. Sağlıkta şiddeti de kadına şiddet gibi değerlendirip acil çözümler olmasını istiyoruz. Bunun gibi, her tür şiddet olayında mağduru daha fazla uğraştırarak yormadan -kamu davası olarak, yaralamalı, yaralamasız seviyesine göre, bazıları mahkeme yoluyla, bazıları mahkemeye gitmeden- ara formüllerle, toplum yararına işler gibi yapıcı cezalar veya psikolojik bir rehabilitasyon olması gerektiğini düşünüyoruz.

Şiddet, tüm dünyada, tarih boyunca tüm kültürlerde var olan bir olgu. Geçmişe yönelik istatistiklerimizde -ne kadar geri gidiyor emin olamasam da- şiddetin insan doğasında olduğu, Habil ile Kabil hikâyesiyle başladığı inancımızla da teyit edilen bir gerçektir. Bazı yerlerde şiddet, başka dinlerden olana, başka kabileden olana, başka renkten olana, köleye, esire, fakire, göçmene karşı var ama en çarpıcısı da kızını diri diri gömen babalar. Evet, Cahiliye Dönemi'ndeki bu uç örnek gibi konu kadın olunca en çok hurafelerle, kültürle köşeye sıkıştırmaya çalışan toplum gelenekleri var maalesef; toplumun her kesiminde varmış, tüm dünyada varmış, erkeğe karşı da varmış. Evet, var ama şiddet güç dengesizliği olan iki birey arasında var. Bu anlamda, kadın fiziksel anlamda erkekten daha güçsüz ve daha incinebilir bir pozisyonda. O nedenle, çocuk haklarını konuştuğumuz kadar kadın haklarını ve uygulanan şiddeti konuşmalıyız.

Gün geçtikçe şiddetin daha da arttığına yönelik birçok haberle karşılaşyoruz; sağlıkta şiddet, kadına şiddet, aile içi şiddet, hayvanlara şiddet... Bunlardan kadına yönelik şiddet, en yaygın kadın istismarıdır. Kadını kontrol etme, yönetme, istemediği şeyleri zorla yaptırma gibi durumlar rutin bir hadise gibi algılanmaktadır. Kadına yönelik şiddet, her çeşidiyle kınanmadan, lanetlenmeden, toplumsal baskı oluşturulmadan, amasız, fakatsız, itiraz edilmeden bu konuda mesafe almak mümkün değildir. Kadına yönelik şiddetin kadın ve çocuklar üzerindeki etkisi halka iyi anlatılmalıdır. Şiddetin bir erkek ve erkeklik sorunu olduğunun altını çizilmelidir. Şiddet ortamında büyüyen çocuklarla şiddeti gelecek nesillere miras bırakıyoruz. Şiddetin, çocuğun benliğinde açtığı yaralar, travmalar, çocukların hayatında bıraktığı derin izler halka anlatılmalıdır. Şiddet, kadını, çocuğu, aileyi ve nihayetinde, toplumu etkileyen, içten içe çürüten çok önemli bir unsurdur; bunları görmezden gelemeyiz.

Kadına yönelik şiddetle mücadele araçlarının aileyi yıprattığını iddia edenlerin şiddetin boşanmaya, kadın ve çocuklar üzerindeki olumsuz etkisine dair yaklaşımlarını da merak ediyoruz. Şiddet, tüm dünyanın sorunu. Türkiye, bu anlamda, ortalama bir yerlerde duruyor olsa da halkı Müslüman olan ve muhafazakâr demokrat kimliğiyle siyaset yapanların yönettiği bir ülke olarak uluslararası arenada daha iyi bir yerde olmayı hak ediyoruz.

Şiddet, çok boyutlu bir mesele olduğu için çoğu zaman örtük bir şekilde de kendini gösterebiliyor. Kaydedilen fiziksel şiddetin yüzlerce, binlerce kat fazlası psikolojik şiddet olarak evlerimizde yaşanmaktadır. Eğer şiddeti önlemenin yolu öncüllerini tespit edip müdahalede bulunmaksa psikolojik şiddeti ciddiye almadan can kayıplarını önlememiz mümkün değildir. İddia ediyoruz, hiçbir kadın yoktur ki cinayete kurban gitmeden yıllarca psikolojik şiddete maruz kalmış olmasın. Psikolojik şiddet, çoğu zaman kadınlar tarafından da fark edilmez, geleneğin öğretileriyle de kanıksanır. Kadın, eşini değil, kendini değişime zorlar ama şiddetin süresi uzayıp boyutları genişleyince ya da kadının olgunlaşmasıyla kadın sorgulamaya başlar, hak ettiği saygınlık ve insan onurunun arayışına girer, hesap sorar ve daha sonra buz dağının ucu görülür ve artık çok geç kalınmıştır.

Şiddet ortaya çıktıktan sonra yapılacak şeyler daha teknik meselelerdir; bunu emniyet güçleri, hukukçular, Aile Bakanlığı gibi kurumlar düzenler. Kanun çıkarmak en kolay iş, hele de yabancı kanunları kopyalayıp yapıştırmak fakat kanunların uygulanabilir olması... Öncelikle, kadın ve erkeğe insan onuruna yakışır bir birlikteliğin ve ilişkinin nasıl olacağını, ilişkilerde neyin kabul edilebilir neyin kırmızı çizgi olması gerektiğini öğretmemiz gerekiyor. Kadının erkeğin bir mülkü değil, çocukları gibi gözetmesi gereken, karşılıklı olarak birbirlerinin velisi, birbirlerinin yol arkadaşı olduğunu öğretilim. Kadın ve erkeğe eşit eğitim fırsatı verelim, eşit çalışma şartları sunalım ama kadın anne olunca kadına pozitif ayrımcılık uygulamaktan da çekinmeyelim ki bu, çocukların yani tüm toplumun yararına çok önemli bir uygulama olacaktır. Kadının, ekonomik kaygılarla sekiz haftalık bebeğini bırakıp iş hayatına dönmesini bekleyen bir sistem var; bu da maalesef sadece kadının değil, geleceğimizin teminatı olan

evlatlarımızın da mağduriyeti oluyor. En iyi ihtimalle 2 yaşına kadar ücretsiz izin alan anne, iş kaybını göze alamayacağı için bu yaştaki bebeği kreşe bırakmak zorunda kalıyor. Bilimsel çalışmalar gösteriyor ki insanın güven kazanımı ve bunu pekiştirmesi ilk 3 yaştaki ebeveyn ilişkisine bağlıdır. Sürekli bakıcı değiştirme, kreş gibi eve hiç benzemeyen bir ortama adapte olması beklenen insan yavrusu elbette ki güven hissinden mahrum bir şekilde hayata başlamış oluyor ve hassas bireyler olarak yetişkin oluyor, bu kaygılı kimliklerle evlilik yapıyorlar. Güveni bilmeyen birey nesline de bunu aktaramıyor. Hepimizin malumudur ki güven, merhamet, şefkat, sevgi gibi aşkın duygular ancak yukarıdan aşağı aktarılabilen duygulardır; bunlar kesintiye uğradığı takdirde üst nesil de huzurevi gibi yerlerde kendini bulmaktadır.

İnsan hakları, kadın hakları kültürümüze uygun bir şekilde anaokulundan itibaren müfredatta olmalıdır. Evlilik, eş ilişkileri eğitimleri her fırsatta sunulmalıdır. Askerlik, cuma hutbeleri gibi erkeklerle de ulaşılabilmelidir. Roleplay, drama gibi farklı eğitim modülleriyle bu eğitimler daha ilgi çekici ve etkin hâle getirilmelidir. Medyada şiddet haberleri konusunda da daha sıkı, daha denetleyici mekanizmalar geliştirilmelidir. Şiddetin, cinayet haberlerinin verilmiş şekli... Tekrar tekrar mağdurun öne çıkarıldığı haberler oluyor, failin ne kadar ceza aldığından, failden bahsedilmiyor ya da çok küçük manşetlerde kalıyor. Sosyal medyada, internette kontrolsüz şekilde diziler yayımlanıyor. Bu tür dizilerde kullanılan küfürlerin çoğu da kadını aşağılayan küfürler. Psikolojik olarak kadın özelinde de olsa insanlar gördüğü şeyi normalleştiriyor ve kanıksıyor. Dizilerde defalarca şiddet gördüğü insanla sonraki bölümlerde büyük aşkı anlatılıyor ve şiddet normalleştiriliyor. Alkolü ve tütün ürünlerini sansürleyen RTÜK şiddet sahnelerini sansürlemiyor. Kadın programlarında hangi psikolojik, sosyolojik nedenlerle oluştuğu araştırılmadan patolojik hayatlar tüm ülkeye servis ediliyor.

6284 no.lu Yasa'yla şiddet mağdurlarına yönelik psikolojik destek verilmesinin de önemi çok açıktır ancak şiddete eğilimi olan kişilere veya şiddet failine yönelik olarak da psikolojik şiddet için yeterli düzenleme bulunmamaktadır. Psikolojik destek yalnızca mağdura sağlanmamalı, şiddeti önlemek için şiddet uygulama ihtimali olan kişilere de terapi mecbur bırakılmalıdır. Kanun kapsamında yer alan her türlü şiddet failinin sağlıklı iletişim becerileri, öfke kontrolü, stres yönetimi, alkol ve madde bağımlılığı gibi tedavi programlarına da katılımı isteğe bağlı olmamalıdır, yönlendirici, zorlayıcı mekanizmalar olmalıdır. Ailelerin yaşadığı sorunların şiddete, çatışmaya ya da boşanmaya varmadan önce çözülmesi, aile içi iletişimin, eşlerin birbirine duyduğu saygı ve sevginin korunması açısından da önemlidir. Bu konuda ailelere rehberlik edecek, gerektiğinde sorunlarını büyümeden çözecek aile danışma merkezleri kurulmalıdır. Kültürümüzdeki aile ara buluculuğu sistemi bu tür yasal süreçlere entegre edilmelidir. Aile ara buluculuğunun başarısız olduğu veya şiddet uygulandığı için boşanma talep edilen durumlarda boşanmanın kolaylaştırılması ve hızlandırılması gerekmektedir. Bu süreçlerde de ücretsiz psikolojik destek alınabilecek kurumların sayıları artırılmalıdır.

Çok teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Güneşer'e biz de çok teşekkür ediyoruz.

Çok önemli şeylerin altını çizdi, özellikle bir cümleyi tekrar etmek istiyorum, toplumun çoğunun Müslüman olduğu bir ülkede şiddeti bu kadar anıyor olmamız ve şiddetin bu kadar yaşanıyor olmasının toplumla çok uyuşmadığını söyledi. Biz de hemfikir olduğumuzu ifade etmek istiyoruz ve sunumlarına teşekkür ediyoruz.

Şimdi, sunumlarını yapmak üzere Bilge Kağan...

Bilge Kadın Araştırma Merkezi Başkanı Sayın Sezen'e sözü bırakıyorum.

3.- Bilge Kadın Araştırma Merkezi (BİLKA) Başkanı Alev Sezen'in, kadına yönelik şiddetin nedenleri, kadına yönelik şiddetle mücadelede yasal mevzuatta yapılması gerekenler ve diğer çözüm önerileri hakkında sunumu

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Teşekkür ediyorum öncelikle.

İsmimiz bile Bilge Kadın değil hemen erkek devreye girdi, “bilge kağan” oldu, hayırlısı olsun.

Öncelikle, ben Komisyon üyelerimizi, kıymetli vekillerimizi; selamlıyorum tekrardan. Tabii, sunumuma başlamadan önce...

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Başkanım, Bilge Kadın olarak hemen düzelttik, “Bilge Kağan”dan sonra.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Yok, yok, sıkıntı yok, güzel bir başlangıç olmuş oldu, şöyle bir farklılık oldu, hiç sıkıntı yok.

Öncelikle, tabii ben sunumuma geçmeden önce, sonuçta, Komisyonumuzda olması gereken bazı üyelerimizin Komisyona katılmama kararı aldığını yeni öğrenmiş bulunuyoruz, daha şurada yirmi dört saat bile olmamış. Öncelikle, ben şunu belirtmek isterim ki yaklaşık 1994 senesinden beri kadın haklarıyla ilgili çalışmalar yapıyorum kendi adıma. Her zaman her gittiğimiz toplantıda sizinle mutabık olan, aynı düşünceyi, fikri, hayat görüşünü paylaşan insanlar olmuyor, bu çok normal ama burada hele ki Meclis çatısı altında böyle bir Komisyon kurulmuşsa ve vekiller -kadın veya erkek- bu Meclis çatısı altına gönderilmişse hele ki kadına yönelik şiddetle ilgili böylesi bir çalışma içerisinde -ne olursa olsun- buradaki yerin muhafaza edilmesi ve katkı sunulması gerekir. CHP ve İYİ Parti'nin Komisyona tekrardan aktif olarak katılması bizi STK olarak da tüm STK'ler, sivil çalışanlar olarak ve toplum olarak da memnun edecektir. Önemli olan burada, başlarken de söylendiği gibi, kadına yönelik şiddetle ilgili bir nebze, bir basamak yol katedebiliyorsak, bir kadına bir tokat atılmasını dahi engelleyebiliyorsak bu Komisyon en azından bir aşama kaydetmiş demektir. Sonuçta, inşallah, daha güzel, verimli sonuçlara da ulaşılır.

Tabii ben sunumumu belki biraz da hukukçu olmam, sivil toplum kuruluşu idarecisi olmam dolayısıyla biraz daha spesifik hazırladım, zaten sizler bizlerden daha çok istatistiki bilgiye sahipsiniz. Yani kadına yönelik şiddeti biz size burada anlatacak değiliz, hepimiz burada, zaten bunları çok iyi biliyorsunuz ama kanunlarla ilgili ufak ufak neler yapılmalı, belki bakış açımız nasıl olmalı bunlarla ilgili birtakım noktalara temas etmek isterim kendi adıma ve kurumum adına.

Öncelikle, biz kadına yönelik şiddetle ilgili mücadelemizde millî politikalara öncelik vermeliyiz, değer vermeliyiz, millî bir duruş sergilemeliyiz. Sonuçta uluslararası tabii ki mevzuat olacak, bu dünyanın işleyişinde bir parça, bir bölüm ama hiçbir kanun -hukukçu olarak da söylüyorum- mevzuat eğer bir toplumda karşılığını bulmuyorsa, kabul görmüyorsa, onun değerlerine uymuyorsa zaten siz o topluma bu mevzuatı kabul ettiremezsiniz. O toplumun duyarlı olması için -mesela kadına yönelik şiddetle ilgili düzenlemeler için de söylüyorum- o kişilerin aklına, kalbine hitap etmeniz, onlara kabul ettirmeniz gerekiyor. Dolayısıyla millî politika ve millî duruşa, değerlerimizi göz önüne alarak politikaları belirlemeye dikkat etmemiz gerekiyor.

Kavramlarla ilgili birkaç hususa değinmek istiyorum çünkü biz kavramlarla... Mesela dille düşünüyoruz değil mi? Türkçe. Kavramların da psikolojiler üzerinde etkisi var. Sizin kullandığınız kavramların, kelimelerinin karşı tarafta bir yansıması var. Biz, maalesef şiddeti aileyle birlikte, evle birlikte kullanıyoruz, aile içi şiddet veya ev içi şiddet diyoruz. Biz bunun hane içi şiddet olarak

kullanılması gerektiğini düşünüyoruz. Bunun iki fonksiyonu olacaktır; bir, daha geniş manada bir korumayı sağlayacaktır; iki, aile, ev gibi sevgi, saygı, muhabbetin olması gereken ortamları da şiddetle anmamış olacağız bu şekilde.

Bir diğer teklifimiz, biliyorsunuz, sizin Komisyonunuzun ismi Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu fakat bu, ilk çıktığında, tamam, bizleri de memnun ediyordu bu isim, dünya genelinde de kadına bir fırsat tanınması, erkeklerle eşit fırsatlar tanınması yolundan bu tabir çıkmıştı ama şu anki geldiğimiz noktada, artık gerek ulusal gerekse uluslararası metinlere baktığımızda, bakış açılarını gördüğümüzde burada fırsat ve muamele eşitliğinden bahsediliyor. Dolayısıyla, bizim, her yerde kadına fırsat veriliyormuş -tırnak içinde söylüyorum- gibi yapılması artık yeterli olmuyor, muamele yönünden de eşitlik sağlanması gerekiyor. Dolayısıyla, bu Komisyonumuzun isminin de kadın erkek fırsat ve muamele eşitliği komisyonu olarak değiştirilmesi yönünde görüşümüzü bildirmek isteriz.

Kadına yönelik şiddetle ilgili toplumda, yansıyan her yerde genelde fiziksel şiddet ama bunun dışında, kanunumuzla paralel olarak burada psikolojik, ekonomik ve cinsel şiddeti de düşünmemiz gerekiyor. Burada, bir de “ihmal” dediğimiz bir şiddet türü var, maalesef bu kanunumuza girmede, özellikle çocuklar ve yaşlıların maruz kaldığı bir şiddet, ihmalin de muhakkak da kanuni tanımın içine dâhil edilmesi gerekiyor.

Bir başka açıdan, kadına yönelik şiddeti sadece fiziksel olarak anlamayalım, cinsel, psikolojik, ekonomik olarak anlayalım, bunları da değerlendirelim dedik.

Bir başka bakış açısıyla da sadece hani içi şiddet olarak bakmayalım. İş hayatında, sosyal ve hatta siyasi hayatta da kadının maruz kaldığı şiddeti, ezilmeyi de göz ardı etmememiz gerekiyor. Genel bir bakış açısıyla eğer biz bir mücadele yaparsak toplumda kadına yer ve söz hakkı vermiş oluruz, hak ettiği değeri işte asıl o zaman vermiş oluruz yani sadece hane içinde kadını bir yerlere getirerek, şiddetten koruyarak biz bir yerlere varamayız. Bu, her zaman için aksayan bir durum olacaktır. Her alanda, kadına yönelik şiddetin muhakkak durdurulması lazım.

Tabii ki şiddeti doğuran birçok sebepler var ama başlıca olarak aktarmak gerekirse biz, manevi ve ahlaki değerlerdeki zayıflamayı birinci olarak söylemek istiyoruz. Burada da zinanın artması, alkol kullanımının, madde bağımlılığının, kumar bağımlılığının hatta maalesef ikinci evliliklerin artmasını ifade ediyoruz.

Bir diğeri de ekonomik durumdaki değişikliklerdir. Burada tabii ki sadece ekonomik durumunun kötüleşmesi değil bazen de ailenin ekonomik düzeyi yükseldikçe belirgin düzeyde burada da maalesef şiddet artmaktadır. Tabii ki şiddeti uygulayanların unsurları...

Ben bir de şunu söylemek istiyorum: Biz sunumumuzu metin hâlinde verdik ama süremiz sınırlı, dolayısıyla sadece konuşmalarımız mı çözülerek girecek bu raporlara, sunumunuz da girecek mi? Uzatmamak adına belli noktaları, genel noktalara atlayabilirim.

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Başkanım, konuşmalarınız tutanaklara geçiyor ama raporlarımıza...

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Ama o zaman hepsini tek tek okumaya çalışacağız, o da biraz sıkıntı olacak.

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Raporlarımızda sizlerin bu konuşma metinlerini değerlendiriyor olacağız.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Yok, ben yazılı olarak da verdim hatta bir gün önce yolladım...

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Evet, ulaştı elimize.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Onu da bir şekilde ben burada talep etmiş olayım çünkü ben, burada, her cümleyi okursam sizi de yorabilirim, dolayısıyla genel bazı yerlere girmek istemiyorum. Ben, o gönderdiğim sunumun rapora dâhil edilmesini istiyorum açıklası.

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Resmî belge olarak kayıtlarımıza giriyor, rapora da özeti geçecek.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Tamam, çok teşekkür ediyorum.

Burada, şiddet uygulayanların özelliklerine yer vermiştik. İşte, şiddet olan, şiddetin var olduğu ailelerden genelde yetiştikleri görülüyor. Bireyler arası dinamiklerin şiddeti doğurduğunu ifade etmiştik. Burada özellikle belirtmek istediğim, kadının mesleğinin yani diğer işten daha iyi olması ve gelirin daha fazla olması maalesef ki şiddeti doğuran sebeplerden biri oluyor.

İletişim problemleri de tabii söz konusu. Kişiler iletişim kuramadığında ya da eşler duygu ve düşüncelerini ifade edemedikleri için şiddet yoluyla ifade etmeye çalışıyorlar. Tabii, burada çevresel faktörler de var, iş, sosyal izolasyon, ekonomik stres gibi. Kültürel birtakım boyutları var, burada erkek egemen evliliklerde aile içi, hane içi şiddetin daha fazla görüldüğü, eşitlikçi evliliklerde ise bunun daha az görüldüğünü görüyoruz.

Mağdur olan kadın açısından baktığımızda ise şiddeti durdurmada birtakım duygusal, sosyal ve ekonomik engeller var. Bunların da çok fazla ayrıntısına girmiyorum, sunumumuz da var.

Bir de eşin dışında, eşlerin ailesindeki erkeklerin, kadınların hatta kumalarının da şiddetine maalesef kadınlar maruz kalabiliyor. Kırsal alanda da kadınlar daha fazla bu şiddete maruz kalabiliyorlar. Bu şiddet hangi katmanda olursa olsun biz görüyoruz; en yüksek eğitim düzeyinde, sosyal statü de dahi olsa bu şiddetle maalesef karşılaşılıyor.

Burada, şiddeti durdurmada ya da azaltmada kadının eğitim düzeyi çok önemli, kadının eğitim düzeyi yükseldikçe o hanede şiddetin de azaldığını görüyoruz. Fakat biz, her ne kadar mevzuat değişiklikleri yapıyorsak da sadece mevzuat değişiklikleriyle biz şiddeti önleyemeyiz çünkü cezalandırıcı sistemi kurarken önleyici tedbirleri de almamız gerekiyor. Burada tabii, yine bu tedbirlerde özellikle sosyologların bu çalışmalara dahil edilmesi gerekiyor. Yine dinî, millî, ahlaki ve manevî değerlerimizin ön plana çıkması, değerlerimizin erozyona uğramasının engellenmesi gerekiyor. Yine, televizyonları keza dile getirdik. “Eleştiri mahiyetinde yer veriyoruz.” diye şiddete yer vermeleri özendirici nitelik taşıyor, bunları kabul etmememiz gerekiyor. Kamu spotları, kadına yönelik şiddette kadının neler yapabileceğini gösteren anlatan kamu spotları olmalı, bunlar “prime time”da yayınlanmalı, herkesin uyuduğu, seyretmediği gecenin bir vakti yayınlanmamalı. Yine, internet oyunları, videolar da şiddet içerenler engellenmeli. Sığınma evlerinin fiziki şartları iyileştirilmeli, sayıları arttırılmalı, çocuk sahibi kadınların sığınma evlerinde çocuklarıyla kalabileceği uygun ortamlar oluşturulmalı. Sığınma evlerindeki koruma tabii ki çok sıkı ama buna daha da dikkat edilmeli. Bizim sığınma evleriyle yaptığımız görüşmelerde bize aktarılan bir husus da şuydu: Şiddet mağduru orada kalan kadınların fuhuş çetelerinin de hedefi hâlinde olduğu, birtakım kadınların ajan gibi sokularak oradaki mağdur kadınların fuhuş çetelerince o sektörlere çekilmeye çalışıldığı...

Tabii, burada, alkol kullanımının azaltılması, madde kullanımının yok edilmesi, her türlü kötü alışkanlıklarla mücadele edilmesi gibi konular var. 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar İle Diğer Aletler Hakkında Kanun’da yer alan ruhsatsız silah ve mezkûr kanunda sayılan bıçak ve diğer aletlerle

ilgili cezalar muhakkak artırılmalı. Bakın, her gün görüyoruz, “Bir silahla vuruldu.” “Bıçaklandı.” vesaire. Bunlar, gelişigüzel herkeste olamayacak aletlerdir. Silah ruhsatı almanın şartları ağırlaştırılmalı, denetimler de muhakkak sıklaştırılmalıdır.

Ben, çocuk evlilikler hakkında da birtakım alt başlıklar hâlinde bazı şeyler söylemek istiyorum: Öncelikle, Meclisimizde gündeme gelmişti bu erken yaşta evliliklere af hususu. Buna, bir kere, kavram olarak “erken yaşta evlilikler” denilmesine biz kurum olarak karşıyız. Bu, bunu meşrulaştıran, durumu tam olarak izah etmeyen bir kavram. Burada kullanmamız gereken tabir, demin kavramlardan bahsettik “çocuklarla evlilikler”dir çünkü burada, erken yaşta evlilik değil resmen çocuklarla evlilikler söz konusudur ve 13-14 yaşındaki çocuklarla ilgili evlilikler konusunda aflar, af girişimleri konuşulmaktadır. Bildiğiniz gibi, Medeni Kanunu’muzda evlenme yaşı 17’dir, 16 yaşında mahkeme kararıyla evlenilebiliyor, 15 yaşında da zaten şikâyet yoksa rızası varsa cinsel ilişkiden dolayı siz kovuşturma yapamıyorsunuz. Dolayısıyla, burada, 13-14 yaşla ilgili af girişimlerinden muhakkak kaçınılmalıdır. Bazen “Bir kere olsa ne olur? Bir kere af edelim.” gibi düşünceler var, bu kesinlikle yanlıştır. Bu, toplum nezdinde “Nasıl olsa affediliyor.” gibi bir inancı sebep olacak, hem yaygınlaştıracak hem de bu yaştan gitgide düşmesine sebep olacaktır. Burada bir tezat durum da şu: Bir kısmı “Erken yaşta evlilikler affedilsin.” diyor, farklı -yani tamamen birbirine zıt iki kutup- bir tarafta diyor ki “Akranlar arası cinsel ilişki serbest olsun.” Bakın, bunun özüne baktığınızda birinin nikâhlı olsun, birinin nikahsız olsun dediğini görüyoruz. Aslında, sonuçta, çocuğun cinsel ilişkiye girmesi konusunda hiçbir farklı görüş ya da görüş ayrılığı yok. Burada, çocuğun ruhsal durumu, böyle bir duruma karşı neler yaşayabileceği her iki tarafın da maalesef düşüncesi ya da dikkatinde değil. Eğer biz çocuklarla evlilikleri tasvip edecek olursak bu çocuklar, burada, fuhuş çeteleri ve pedofillerin de eline düşecekler.

Bir başka sorun da eğer bu evlilikler olursa çocuk anneler sorunu olacaktır. Çocuklar zaten kendisi daha -ilkokula diyeyim sekiz sene olduğu için eski tabirle biz ortaokul diyorduk, hemen aklım oraya gitti- liseye geçmemiş bir çocuk belki de anne olarak karşımıza çıkacaktır.

6284 sayılı Kanun’la ilgili söylemek istediklerim de şunlar: Bu Kanun’a karşı çıkan, karşı çıktığını söyleyen birtakım cılız sesler var. Bunlara kesinlikle itibar edilmemesi gerekiyor. Öncelikle, bu Kanun gereklidir, önemlidir tabiri caiz ise “ilk yardım” niteliğinde bir Kanundur, bunun muhakkak yürürlükte kalması gerekiyor. Neler yapılmalı bu Kanun’la ilgili? Uygulayıcılardan, uygulamadan kaynaklı aksamalar muhakkak giderilmelidir, bunlar çok fazladır ve toplumda dile getirilen aksamalar genelde Kanun’un metninden değil uygulamadan kaynaklı aksamalardır. Burada, özellikle hâkimler üzerinde medyatik ve siyasi baskı olmaması, bunların giderilmesi gerekmektedir. Bakanlıkların davalara müdahil olarak katılma konusu gözden geçirilmelidir çünkü bu da hâkimler üzerinde bir baskı oluşturuyor. Özellikle ceza davalarında zaten savcılar kamuyu temsil etmekte ve bakanlıktan emir alabilmekte, o şekilde hareket edebilmektedir. Bunun da değerlendirilmesi gerekiyor. Kanunun ismi muhakkak değiştirilmeli “ailenin korunması” dediğinizde Kanun’a çok fazla fonksiyon yükleniyor ve ondan sonra “Bu Kanun aileyi korumuyor.” gibi bir yaklaşım sergileniyor ve aslında, bu kanundan beklentiler de yanlış beklentilerdir, kanundan haksız bir beklentiye girilmiş oluyor. Bunun ismi “Şiddet Mağdurunun Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun” olmalıdır. Belki denilebilir ki “Bu Kanundan artık işte şirket ortakları da istifade ediyor, komşular bile istifade ediyor, daha genel bir isim olabilir.” Ne olabilir? “Şiddet Mağdurunun Korunması ve Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun” olabilir ama biz şunu diyoruz: Burada kadına yönelik şiddet önemli olduğu için şu anda “kadın” kelimesinin, “kadına yönelik şiddet” kelimesinin muhakkak, her ne kadar genele hitap etse de bu Kanun muhakkak kalması gerektiği düşüncesindeyiz.

“Ev içi şiddet” yerine kanunda yine tekrar etmek gerekirse “Hane içi şiddet” tabiri kullanılmalıdır. Aile bireyleri tarif edilecekse bu daha açık bir şekilde ortaya konulmalıdır çünkü kamuoyunda da, burada işte “Aileyi kimler kapsıyor, kimler dâhil, kimler değil?” gibi, bu defa kanuna karşı duruş gibi bir noktaya geliniyor, yanlış ve gereksiz itirazlar oluyor aslında.

Tedbir sürelerinin durumun gereklerine göre belirlenmesi gerekiyor. Her tedbir kararının otomatik altı ay olmaması, yeri gelip duruma göre on gün, üç ay, bir ay hâkimin bunu takdir etmesi gerekiyor. Tedbir kararına itirazların daha objektif bir şekilde değerlendirilmesi gerekiyor. Dosya üzerinden hemen retler olmamalı, muhakkak iyi bir şekilde incelenmelidir. Burada, tabii ki kişinin kendini şiddete karşı eğitmesi, devletin de buna destek olması gerekiyor. Medyanın bu konuda denetim altında olması, caydırıcı yaptırımların uygulanması gerekiyor.

Tabii, iş hayatında da kadına yönelik şiddet var; büyük bir ekonomik, psikolojik sömürü var. Her türlü destek iş hayatında da tanınmalı çünkü kadınlar, erkeklerden daha az ücret alıyor, maalesef ki ikinci sınıf çalışan konumunda. Daha az ücret alma sadece alt düzeyde değil, üst kademe kadın çalışanlarda da kendini gösteriyor.

Kadınlar genelde prezantasyon yani sunum için kullanılıyor, yönetim ise erkek egemen durumda, yönetim kademeleri için erkekler tercih ediliyor.

Atamalarda kadının cinsiyeti, evli veya çocuk sahibi olup olmadığına bakılıyor. Bazı işe alımlarda kadının hamile kalmaması şartı koşuluyor.

Mobbing kadının kariyer yapması engelleniyor. İşin ilginç tarafı, kadın yöneticiler, yine, en fazla kadınlara mobbing uyguluyorlar. Dolayısıyla, burada kadın hem erkek yöneticilerin hem kadın yöneticilerin mobbing mağduru durumuna geliyor. Mobbing ilgili cezai yönden müracaat ettiğinizde, maalesef Türk Ceza Kanunu’muzda psikolojik şiddeti düzenleyen, mobbingin yer aldığı bir madde yok. Siz cezai yönden müracaat ettiğinizde genel hükümler üzerinden gidiliyor. Mobbingin, psikolojik tacizin muhakkak Türk Ceza Kanunu’na dâhil edilmesi gerekiyor. Hukuk davalarında ise mobbing için, mobbingin ispatı için adli tıp raporu aranıyor. Muhakkak bunun da her türlü delille ispat ediliyor olması, adli tıp raporuna gerek olmaması gerekmektedir çünkü bir kimsenin diğerine tacizlere daha fazla dayanıyor olması onun mobbinge maruz kalmadığını göstermiyor.

Yine, kıyafeti yönünden de kadınlar birtakım baskılara maruz kalıyor. Burada kadının işte başının açık olması veya başının kapalı olması hiç fark etmiyor, her iki durumda da baskı görebiliyor. Özellikle başörtülü kadınlara çalıştıkları kurumlarda “Başka yerde çalışamazsın.” diyerek sömürü artırılıyor.

İş yerlerindeki cinsel taciz oranlarının araştırmalarda dile getirilenlerden çok daha fazla olduğunu düşünüyoruz çünkü bu tür suçlar kapalı yer suçlarıdır. Dolayısıyla, oranlar daha fazladır. Cinsel tacizin dışında bir de flörtöz tacizlerden de bahsediliyor, bunu kadınlar dile getiriyor ve şunu söylüyorlar: “Flörtöz tacizlere olumlu cevap verenler daha çabuk ilerliyor.”

“Çalışan kadının ikili yükü” dediğimiz bir husus var, kadının çalışırken iş ve aile hayatındaki sorumlulukları. Burada, hem süper anne olmaya çalışıyor hem çok iyi bir çalışan olmaya çalışıyor, birine ağırlık verdiğinde diğerinde daha zayıf duruma geliyor, bu da kadının psikolojisini bozuyor. Bizim yapmamız gereken, kadına bu konuda destek vermek ve bu beklentiye girilmesinin haksızlığını gündeme getirerek kadını bu durumdan kurtarmaktır.

STK çalışmaları yönünden de sorulmuştu; STK çalışmaları yönünden de aynı iş hayatında biçilen görevler gibi, kadın STK’lere biçilen alanlar var. İş hayatında ne oluyor? İşte, kadınsan öğretmensin, hemşiresin, sekretersin; bunun dışındaki alanlarda “Aa, televizyonlara çıkıyor, bir kadın bunu yapıyor.” Yani biz bunu bile doğal karşılayamıyoruz. STK çalışmalarında da aynı; kadın STK’ye çocuk

hakları, kadın hakları, aileyle ilgili çalışma yapacak, diğer konulara fazla müdahil olmayacak. Mesela biz BİLKA olarak bir düşünce kuruluşuyuz, her konuda uzman olan arkadaşlarımız var, raporlar, kamuoyu duyuruları ortaya koyuyoruz ama maalesef ki 15'inci senesine girecek olan BİLKA, bakanlık düzeyinde sadece Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından davet ediliyor, diğer bakanlıkların hiçbirinden bugüne kadar bir davet almadık. STK'lere idarelerin destek olması gerekiyor; veri talepleri karşılanmalı, idareler azami desteği sağlamalı, alan araştırmalarında her türlü kolaylık sağlanmalıdır. Resmi kurumlar -bildiğiniz gibi- STK'lere maddi destek veriyorlar. Buradaki maddi desteklerin daha sıkı denetlenmesi gerektiğini düşünüyoruz. Maddi talepler açısından sonuca katkısı olacak çalışmalar tercih edilmeli diye düşünüyoruz. Ayrıca, kadın STK'lerin ekonomik yönden de desteklenmesi gerekiyor çünkü erkeklere göre maalesef ki ekonomik durumu daha zayıf olan kadınlardan oluşan kadın STK'ler için üye aidatı almak bile lüks. Tabii, burada, hemen para verme şeklinde bir destek düşünmeyin; kimi zaman alınacak meblağların alınmaması da kadın STK'lere destek olacaktır. Bunun dışında, kadın STK'lere, yine, ekonomik durumunun zayıflığı sebebiyle toplantı için kamuya ait yer tahsislerinde öncelik verilmesini istiyoruz.

Kamuya yararlı dernek statüsüyle ilgili söyleyeceklerim var. Kamuya yararlı dernek statüsü listesine ben hepinizin bakmasını istiyorum. Burada kaç tane kadın STK var, kaç tane apolitik, farklı, objektif duran STK var? Mesela, biz, BİLKA olarak -yine, kendimizden de örnek vererek durumları açıklamak istiyorum- 2012'de kamuya yararlı STK müracaatında bulunduk, hâlen bize bir dönüş yapılmadı, hiçbir dönüş yok. Türkiye'nin öncü kuruluşuyuz, kadınlardan oluşan "Think tank" kuruluşuyuz, karar mercilerine veriler sağlıyoruz, kamuoyunda bir güvenilirliğimiz var elhamdülillah ama buna rağmen, kamuya yararlı dernek müracaatımıza dahi hiçbir dönüş olmadı. Maalesef ki bu konuya da dikkat edilmesi ve destek verilmesi gerekiyor.

Türkiye'de bir STK üyeliği kültürü yok, bizim bu kültürü oluşturmamız gerekiyor; bizim bir değil hatta birkaç STK'ye muhakkak ulaşmamız gerekiyor. Eğer biz toplumu ileriye taşıyacak bir duruşa sahip olmak istiyorsak duyarlı insanlar olarak çok yönlü çalışmaların içerisinde olmalıyız ve bizim STK üyeliği kültürünü oluşturmamız gerekiyor.

Bir diğeri, sadece kendimiz için değil, başkası için de mücadele etme kültürünü oluşturmamız gerekiyor. Bu şekilde, sadece kendi yaşadığımız mağduriyetlerde değil, farklı mağduriyetlerde de cesur bir şekilde ses çıkaracak bir duruma geleceğiz. Bunun kadına yönelik şiddette de yine ivme kazandıracak bir durum olacağı aşîkârdır.

Kadınların her alanda kadınlar tarafından desteklenmesi kültürü oluşturulmalı. Niçin? Çünkü kadınlar erkeklerle mücadele ediyor, birtakım mevki, makamlara geliyor ama geldiği makamlarda gelin görün ki en başta kadınların karşı duruşuyla karşılaşılıyor maalesef ki.

Bir başka konuya, nafaka hususuna gelmek istiyorum. Biliyorsunuz, Medeni Kanun değişikliğinden önce kadının nafaka ödemesi için bir "hâlirefah şartı" dediğimiz şart vardı yani kadının durumu çok çok iyi olacak, erkek yoksulluğa düşecekse o zaman anca nafaka veriyordu, şimdi eşit hâle getirildi. Bunun eskiye döndürülmesini istiyoruz çünkü Anayasa'mızda da pozitif ayrımcılık var, bu anlayışa da uygun olacaktır. Nafakalardan, hiçbir isim altında, hiçbir şekilde icralarda, icra dosyalarında harç ve masraf kesilmemelidir. Hatta ve hatta nafaka alacakları, amme alacaklarına uygulanan usul kapsamında korumalara, ayrıcalıklara sahip olmalıdır. Nafaka hususunda Yargıtayın bir yaklaşımı var, diyor ki: "İcraya koymazsanız, ben bunu nafaka alacağı saymam, adi alacak sayarım." O zaman da ne oluyor? Siz cezai birtakım yaptırımlara müracaat edemiyorsunuz. Burada, asıl olan mahkemenin nafaka kararıdır, nafaka olarak vasıflandırdığı alacak, nafaka alacağıdır. Siz buna "adi alacak" deyip birtakım korumalardan, birtakım müracaatlardan mahrum bırakamazsınız.

Yine, nafakalar, çocuk teslimi, adli müzaheret -ki kadınları en çok ilgilendiren konular- bunlarla ilgili, aynı adliyelerdeki denetimli serbestlik büroları gibi özel bürolar oluşturulmalı. Bunları, adliye içindeki hantal işleyişte, mahkeme sürecinde aksatma, geriye bırakma gibi süreçlerden kurtarmamız gerekiyor.

Nafakalarda hapis cezaları, şu anda, geriye yönelik sadece üç aylık nafaka için uygulanıyor. Siz nafakaları ödemediniz; erkek üç ayı ödüyor, hadi, tamam, cezadan kurtuluyor. O zaman ne oluyor? Kadının birikmiş bütün nafakası orada tahsil edilmemiş bir şekilde kalıyor. Burada bu süre sınırlaması ya tümüyle kaldırılmalı ya -bizim teklifimiz- en az iki yılı kapsayacak şekilde düzenlenmelidir.

Nafaka ödememek veya daha düşük nafaka ödemek için erkeklerin maalesef ki resmî birtakım belgelerde yanlış ifadeler verdiğini, yanlış sunumlar yaptığını görüyoruz. Burada da -Türk Ceza Kanunu, 206- resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyan suçu uygulanmalı, burada tecil ve HAGB kararı verilmemeli, hapis cezası tereddütsüz en üst sınırdan uygulanmalıdır.

Zina tekrar Türk Ceza Kanunu'na girmelidir, Türk Ceza Kanunu'nda tanımlanmalıdır. Zaten, zina suçunun asıl mağduru kadinken bu suçun kaldırılması için bir kısım kadın derneklerinin öncü rol oynamış olmasını toplumumuz anlamlandıramamıştır. Şu anda, zina yapan erkek -benim de birçok davamda- fütursuz, pervasız bir biçimde kadına “Git, boşal!” demektedir, zaten eğitimsiz ve bir ekonomik durumu olmayan kadına sadece bir boşanma yolunu göstermektedir.

Bir diğer husus, TCK'deki reşit olmayanla cinsel ilişki suçu, madde 104. Bunun da yine Türk Ceza Kanunu değişikliğinden önceki gibi resen kovuşturulur hâle getirilmesi gerekmektedir, şu anda şikâyetle bağlıdır. Biz, 15 ile 18 yaş arasındaki kız çocuklarımızı fuhuş çetelerine, cinsel istismarcılara teslim etmiş durumdayız. Haberlerde gördüğünüz, fuhuşta yakalanan küçük çocukların sebebi bu maddedir. Eskisi gibi resen kovuşturulması gerekir. Hele ki bir de uygulamada anne babanın dahi şikâyeti dikkate alınmamakta; 15 yaş ile 18 yaş arasındaki küçücük kız çocuğunun şikâyet etmesi beklenmektedir. Bu konuda ivedilikle kanunda değişiklik yapılması gerekmektedir.

Bir diğer husus: Anayasa Mahkemesi, biliyorsunuz, birtakım hükümleri iptal etti; kadının evlenmeden önceki soyadını, sadece kendi soyadını taşımasının, tek başına kullanmasının ve kadının boşandığında velayeti kendisine verilen çocuğa kendi soyadının verilmesinin önünü açtı. Biz, bunun da uygun olmadığını düşünüyoruz çünkü burada, aidiyet duygusunu yok eden, birlik ve beraberliği yok eden, Anayasa'daki “Aile, toplumun temelidir.” ilkesini parçalayıp atan uygulamalardan biridir. Bunu şöyle düşünmeyin: “Boşanmış, ne olacak?” Hayır, biz, boşanırken, boşanma davası için geldiklerinde şunu deriz: “Bakın, siz anne baba olarak boşanıyor olabilirsiniz ama bu çocuk her ikinizin çocuğu; birbiriniz arasında çekiştirmeyin.” Bu çocuk, sonuçta babaya verilmiş olabilir, anneye verilmiş olabilir, hiç fark etmez; sonuçta, bu bağın koparılması gerekir. Nesep yönünden de ileriki düzeyde bunların karışıklığa sebep olacağını göreceksiniz. Burada o kadar çok aksayan yön var ki. Diyelim ki kadın çocuğa kendi soyadını verdi; gitti, 2'nci defa evlilik yaptı, burada diğer soyadını aldı. Ne olacak? Çocuk ne babanın soyadında ne annenin soyadında yani, çocuğu bizlerin bu duruma düşürmeye hakkımız yok. Zaten çocuğun 18 yaşını doldurmakla soyadını değiştirme hakkı var ki kadının da zaten kızlık soyadını evlendiğinde dahi birlikte kullanma hakkı var.

Bir diğer hususa geliyorum: Siyasi hayat...

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK - Sayın Sezen...

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Çok kısa, çok kısa kaldı. Zaten son iki madde.

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK - Çok hızlıca toparlayabilirsek... Yarım saat oldu.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Çok teşekkür ediyorum.

Siyasi hayatta da kadına yeterince yer verilmiyor; bunu sizlerin bildiği kadar herhâlde kimse bilmiyordur. Temsiliyet, kadın temsiliyeti çok zayıf; eziliyor, dışlanıyor, 2'nci sınıf konumunda kalıyor. Bu durum, onur kırıcı bir durumdur ve bu, ayrımcılıktır; siyasi hayatta kadına büyük bir ayrımcılık uygulanıyor. Bu ayrımcılıkta... Demin saydık ya, biz sadece fiziksel şiddetten zihnimizi çıkaramadığımızda hiçbir kadını bir yerlere getiremeyiz toplumda. Burada da bu ayrımcılık aslında psikolojik bir şiddettir kadına. Biz, seçimlerde kadınların adil bir şekilde temsilinin sağlanması için azami gayreti göstermeliyiz, listeleri ona göre şekillendirmeliyiz. Dünyada seçimlerde fermuar sistemi hayata geçirilirken “kadına seçme ve seçilme hakkı veren ilk ülke” diye söylediğimiz Türkiye’de bizim hâlen bunları konuşuyor olmamız çok üzücüdür.

Uluslararası düzeyde zaten kadının hakları tümüyle mağdur oluyor, hele ki savaş yaşanan ortamlarda -ki bizim coğrafyamızda bu söz konusu- “düşmanın kadınları” diye bir kavram oluştu. Düşmanın kadınlarına tecavüz bir savaş silahı olarak kullanılıyor artık ve gözaltına alındığında dahi cinsel tacize uğrama riski çok fazla. Kadın ticareti, fuhuş batağına zorlanması, alınması, bunlar savaş hukuku ihlalleridir, takip edilmeli ve cezalandırılmalıdır. Uluslararası kadın ticareti ve fuhuşa zorlanan kadınlar için ülkelerarası iş birliğine gidilmelidir. Ha, bu, uluslararası gibi gözükse de böyle değil durum çünkü bizim nüfusumuzun neredeyse yüzde 5’i şu anda savaş bölgelerinden ülkemize gelmiş, geçici koruma statüsü altındaki, yarisından fazlasını kadın ve çocukların oluşturduğu bir topluluk; dolayısıyla, bu tür mağduriyetlere uluslararası diye bakılmamalıdır, bizi yakinen ilgilendirmektedir.

Bize bu fırsatı verdiğiniz için çok teşekkür ediyorum. Komisyon çalışmalarınızın hayırlara vesile olmasını diliyorum. Hani, denir ya, kimse yanlış anlamasın: “Bir konuyu atıl durumda bırakmak istiyorsanız bir komisyon kurun, oraya havale edin.” Ama inşallah, umarım bu Komisyon böyle olmaz, güzel sonuçlar elde edilir, hepimiz de istifade ederiz.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Sezen, biz teşekkür ediyoruz.

Meclisteki araştırma komisyonları sonucunda birçok önemli kanunun alt başlığı oluşmuştur; dolayısıyla, bu Komisyon da çok önem arz etmektedir.

Biz de katılımlarınıza çok teşekkür ediyoruz Kıymetli Akyol, Kıymetli Güneşer, Kıymetli Sezen.

Sayın Akyol’un RTÜK’le ilgili bir ifadesi vardı, ona hemen bir ekleme yapmak istiyorum, Sivil toplum kuruluşlarının RTÜK’e başvuru haklarıyla ilgili: “İlgili şikâyet mekanizmalarının kullanılması aşamasında şeffaflık ve güvenilirlik sağlanması amacıyla başvuru sahiplerinden kimlik numarası bilgisi talep edilmektedir. Sivil toplum kuruluşları ise belirtilen başvuru mekanizmalarını üyeleri vasıtasıyla kullanmakla beraber sivil toplum kuruluşu tüzel kişiliği adına bilgi edinme başvuru hakkını kullanabilirler.” Sayın Akyol ayrıldı ama bunu da burada ifade etmek istiyorum.

Sayın Sezen’e konuşmaları, sunumları için tekrar teşekkür ediyoruz. Kavram kullanmaya dikkat edilmesi gerektiğini ifade etti; fırsat yerine fırsat ve muamele eşitliğinden, ihmal şiddetinden, sadece hane içi değil, şiddete genel ve sosyal ortamlar içinde bakmak gerektiğinden, şiddetin sebeplerinden, eğitimin öneminden, kamu spotlarından, medyanın etkisinden, sığınmaevlerinin şartlarının iyileştirilmesinden, 6284’teki uygulama aksaklıklarından bahsetti; mobbing üzerine görüşlerinden, kadın STK’lere desteklerden ve daha birçok başlıktan bahsetti. Ben, teşekkür ediyorum.

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI**A)GÖRÜŞMELER**

1.-Türkiye Aile Platformunu temsilen İKADDER Başkanı Funda Akyol, AKDER Başkanı Fatma Zehra Güneşer ve BİLKA Başkanı Alev Sezen tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşmeler

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Şimdi soru-cevap bölümüne geçiyoruz.

Kıymetli misafirlerimiz, usulümüz şöyle: Önce soruları alıyoruz, sonrasında da sivil toplum kuruluşu örgütü temsilcilerimiz soruları toplu hâlde cevaplıyor.

Sayın milletvekilleri, toplantımızın verimli geçmesi açısından sorularınızı sırayla alacağım.

İlk söz hakkı Sayın Kerestecioğlu’nun.

Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Teşekkür ediyorum.

Teşekkürler geldiğiniz için, sunumlarınız için.

Ben, aslında, gelen belki her kişiye izah ettiğim gibi, özellikle 1 Temmuz’a kadar ısrar ettiğimi söylemek isterim İstanbul Sözleşmesi’nden çekilme kararına karşı, gerçekten bu karardan vazgeçilmesi için ve aynı zamanda, buraya gelen özellikle kadın örgütlerine tabii bu çağrıya destek vermeye... Sizin başta ne söylediğinizi dinleyemedim, geciktim, kusura bakmayın, duruşmadaydım ama böyle bir yaklaşımınız varsa bilemiyorum, sizde öyle bir yaklaşım dinlemedim anlatımlarınızdan ama özellikle bunu vurgulamak isterim. İstanbul Sözleşmesi de nerdeyse bütün kadınların ortak noktasıydı, siz sunumunuzda bir yerde “toplumda kabul görmek” ifadesini kullandınız. Ben de onun üzerine bununla ilgili en azından anketlere baktım bir kez daha. Mesela, Metropoll’ün Mart 2021 anketinde yüzde 52,3 bu kararı desteklemiyor, çekilme kararını; yüzde 26,7 onaylıyor, gerisi de zaten bilmiyor ya da “Fikrim yok.” diyor, farkında değil. KONDA’nın anketinde de sözleşmenin ne olduğunu bilenlerin yüzde 16’sı “Çıkmalı.” diyor, yüzde 84’ü ise “Sözleşmede ısrar edilmeli, kalınmalı.” diyor. Yani “toplumda kabul görmek” dediğiniz zaman mesela bu rakamlar yeterli oluyor mu sizin için? Bu sözleşmeyi kastediyor muydunuz sözlerinizde?

Bir de milli duruş nedir? Bunu ben anlamak isterim. Gerçekten, bulunduğumuz çağda biraz daha artık evrensel ilkelerle, dünyadaki mesela bütün kadınlar aslında ayrımcılığa uğrar ve ezilirken daha evrensel ilkelerle hareket etmemiz gerekmiyor mu? Bundan şunu kastetmiyorum: Her ülkede aynı kurallar aynı biçimde uygulanır değil; aksine, her ülkenin gerçekten o evrensel yani eşitlik kistasını öne alarak arkasında başka ve belki daha ileri kriterler de oluşturması gerekir diye de düşünüyorum.

Ben, ergen cinselliğinin ayrıca yasal olarak düzenlenmesi gereken bir şey olduğu kanaatindeyim ama bu çok fazla tartışılmadı çünkü hep çocuk istismarıyla birlikte gündeme geldi ama çocuk istismarında özellikle söz konusu olan gerçekten ileri yaştaki erkeklerin aslında istismarıydı ve bundan dolayı da cezasız kalmalarıydı yani en büyük sorun ve kadın örgütlerinin de zaten en fazla karşı çıktığı şey buydu.

Şiddetle ilgili bir tanımınızda -yine yanlış anladıysam benim yorgunluğuma verin ama- siz aile içinde mi tanımlamak istiyorsunuz şiddeti?

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Hayır, hayır. Şimdi mi, sonra mı cevap veriyoruz?

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sonrasında alalım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Tamamlayayım isterseniz, bitiyor zaten.

Çünkü kusurlu eşin, o 4320'deki kusurlu eşin şiddeti tanımından vazgeçebilmek ve bunu gerçekten aslında yaygınlaştırabilmek için çok mücadele ettik bütün kadın örgütleri olarak yani bunu sadece aile içi şiddete de bağlamamak, boşanmış eşin uyguladığı şiddeti ya da aynı çatı altında yaşayan bireylerin şiddetini de kapsayabilmesi için çok mücadele ettik. O anlamda yanlış anlamış olmak istemem, onu sormak istedim.

“Ev değil, hane olsun.” derken ne maksatla öneriyorsunuz çünkü çok sayıda isim değiştirme öneriniz oldu, hepsini takip edemedim açıkçası. Ama bana çok da isimleri değiştirmek bir çözümmüş gibi gelmiyor yani asıl olması gerekenin zaten uygulama olduğunu sizler de söylediniz, uygulama eksiklikleri olduğunu sizler de söylediniz.

Evet, bu iki üç soruyla, tabii İstanbul Sözleşmesi'yle ilgili soruna zaten ortak yönelttiğimiz bir şeydi. Evet, yine bu devirde zinanın tekrar suç olarak düzenlenmesini ben gerçekten rahatsız edici bulduğumu söylemeliyim çünkü “aile” dediğiniz şey gerçekten sevgiyle kurulan bir şeydir, sevgiyle kurulmayan bir şey eğer dağılıyorsa orada insanları sadece cinsel ilişkileri nedeniyle evlerini polislerle basacak noktalara üstelik de ortada çocuklar varken çoğu zaman, bir avukat olarak da sizin bunu önermenizi aslında tavsiye etmem çünkü çocukların görebileceği zararları da düşünürseniz eğer bunun aslında ne kadar intikam duygusuyla yapıldığını da düşünürseniz gerçekten Ceza Kanunu'nda tekrar yer alması bence bu devirde insan haklarına aykırı bir şeydir ama bunun tazminat olarak karşılığı zaten vardır, bunu hepimiz biliyoruz yani medeni hukukta karşılığı vardır, tazminat olarak, manevi zarar olarak karşılığı vardır, manevi tazminat davası da açılabilir.

Bir de soyadıyla ilgili yani şu anda hâlâ davası beklemekte olan bir kişi olarak soyadıyla ilgili... Gerçekten, bir kadın olarak garipsedim bunu. Dediniz ki: “Bir kere, kadının evlenmeden önceki soyadını evlilik içerisinde tek başına kullanmasına Anayasa Mahkemesi yani tam anlamıyla fırsat vermedi, daha doğrusu verdi, AİHM'de de hatta bununla ilgili bir karar tescil edildi fakat ondan sonra her kadının tek tek dava açması gerekiyor bununla ilgili. Ben de bunu yapmak istemediğim için bu düzenlemenin iptali yani bütün kadınları bu kapsasın ve kendi soyadını yani evlilik öncesi soyadını kullanmak isteyen kadınlar bunu kullanabilsin diye dava açtım ama süründükçe süründü bu dava takdir edersiniz ki bu yargı sisteminde.

Şimdi, şöyle diyorsunuz “Bu uygulamalar... Ha, bir de kadının boşandığında velayeti kendisine verilen çocuklara kendi soyadını verebilmesinin yolunu açmıştır. Bu uygulamalar ‘Aile toplumun temelidir.’ anlayışına tamamen zıttır.” Aileyi erkek mi kuruyor yani onun kurduğu bir şey mi aile de, bu aile toplumun temelidir anlayışına tamamen zıt? Yani bunun farklı ülkelerde farklı çözümlerini bulmuşlar, her iki soyadı da kullanılabilir, çocuk her iki soyadını da alabilir. Bugün, biz, mesela, ortak velayeti de savunuyoruz gerçekten boşandıktan sonra çocukların zarar görmemesi için, çocuk kendisi daha sonra hangisini tercih ediyorsa tercih edebilir yani ona çocuk haklarına göre de bu hak verilebilir ama bu anlayış, bence, aile bireyleri arasındaki birlik beraberliği zedeleyecek, biz duygusunu, aidiyet hissini yok edecektir, daha evlenmeden boşanmayı düşünen yeni nesil üzerinde yıkıcı etkisi olacak, aile birliği kurulurken boşanma sürecine de girecektir diyorsunuz. Yani ne alakası var, ben anlayamadım hakikaten. Yani zaten evlilik niyeti olan, o evliliği de güzellekle sürdüren insan sürdürür yani ben boşanayım da şimdi kendi soyadımı alayım diye boşanan bir kadın görmedim hayatımda yani bunca yıldır avukatlık yapıyorum, inanılmaz şiddet görüyor kadınlar ve siz de söylediniz, ne kadar, sonra başvuruyorlar mahkemelere, ne kadar vaka aslında içeride kalıyor, ne kadar kadının sesini biz hâlâ duymuyoruz? O nedenle, bunların gerçekten eşitlik ilkesine aslında aykırı uygulamalar olduğunu, ayrımcı uygulamalar olduğunu düşünüyorum. Bu nedenle bunları da vurgulamak istedim.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Kerestecioğlu, teşekkür ediyoruz.

BİLGİ KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Cevaplıyor muyuz?

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Diğer vekillerimiz de sorularını sorduktan sonra topluca cevap alacağız.

Sayın Gökcan, buyurun.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Kıymetli katılımcılar, hepiniz hoş geldiniz. Başka bir programım olduğu için geç kaldım, kusura bakmayın.

Bir sorum olacak sizlere: Özellikle 2000’li yıllarla birlikte kadınların statüsünün geliştirilmesi ve kadın erkek eşitliğinin sağlanması amacıyla başta mevzuat değişiklikleri olmak üzere eğitimde, siyasette, istihdamda kadınların temsiliyetini arttıran, kadın haklarını geliştirmiş ülkeler düzeyine çıkaran ve şiddetle sıfır tolerans ilkesiyle mücadele çerçevesinde politikalar benimsenmiş ve uygulanmıştır. Yapılan tüm çalışmalarla birlikte, kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetleri, hâlen tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de çözüm bekleyen öncelikli toplumsal sorunlar arasında yer almaktadır. Bu çerçevede, öncelikle kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında ulusal mevzuatın mevcut hâliyle yeterli olup olmadığına ilişkin değerlendirmeleriniz nelerdir?

Kanunların uygulanması kapsamında tarafınızca yapılan çalışmalarda öne çıkan tespitleriniz nelerdir?

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Gökcan, teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Kara.

ESİN KARA (Konya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli misafirlerimiz, Komisyonumuza hoş geldiniz. Sunumlarınız için hepinize teşekkür ediyorum.

Sunumlarınızın hemen hemen hepsine ben de katılıyorum görüş olarak. Özellikle Alev Hanım, sizi mobbinge de değinmişsiniz, o konuda da kesinlikle katılıyorum, kadın kadının kurdu oluyor maalesef iş hayatında ve kadınlara mobbinge de en çok kadınlar yapıyor. Bu konuda da çalışmalar yapılması gerektiğine inanıyorum.

Yine, herkesin dayanma eşiğinin farklı olduğuna ben de inanıyorum. Kimi, birçok mobbinge karşı dimdik durup ondan daha güçlü olarak çıkabilirken, birçok kişinin intiharına kadar gidebilecek süreçlere neden oluyor. Mobbingin de Türk Ceza Kanunu’muzda yeniden düzenlenmesi gerektiğine ben de inanıyorum.

Soyadıyla ilgili ben de birkaç şey eklemek istiyorum: Burada, kadın milletvekillerimizin için söyleyeyim: Annesinin soyadını kullanan var mı aramızda? Herkes, herhâlde evlenmeden önce babasının soyadını kullanıyordu, hepimizin babamızın soyadı, çocuklarımız açısından da... Kadının, evlendiği zaman kendi kızlık soyadını devam ettirmesinde bir sakınca olmadığını düşünüyorum ama tek bir şey var, eğer baba çocuğa gerçekten işte, cinsel istismarda bulunmuş, farklı kötülükleri olan, toplum tarafından yüz karası olabilecek biriye o zaman çocuğun annesinin soyadını alma hakkı olması gerektiğini ben de düşünüyorum ama Türk aile yapısında bizler genel olarak hep babalarımızın soyadını alarak geldik, evlendiğimizde ise kadınlara hak verildi, 2 soyadımızı birlikte kullanma ya da eşimizin soyadını alma hakkı verildi diyorum.

Sunumlar için teşekkür ediyorum, genellikle de katılıyorum, iyi çalışmalar diliyorum, çok sağ olun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Verilmedi de alındı desek.

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Kara’ya teşekkür ediyoruz.

Buyurun Sayın Ök.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ben de çok değerli misafirlerimize “Hoş geldiniz.” diyorum, sunumları gerçekten çok güzeldi.

Şimdi, kavramlar deyince Filiz Hanım da dedi ya “Verilmedi, alındı.” Yani bizim, aslında, genel olarak baktığımızda, toplumsal cinsiyet eşitliğinde de öyle, bu kavramların ve bu kavramların tanımları üzerinde böyle dolanıp durduğumuzu düşünüyorum. Dolayısıyla, bu kavramlar, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunda muamele... Ama yeni terimler, yeni kavramlar eklediğimizde de sonuca gidecek mi, onunla ilgili benim çok ciddi bir soru işaretim var. Aslında, bizim, genel olarak Filiz Hanım’ın dediği gibi “Alındı, verildi.” Bunlara takılmamız lazım, direkt eyleme ve fiiliyata dönmemiz gerek.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Alındı, bir mücadele yani. Verildiyse, sunuldu.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Ama yani oradaki kastın da ne olduğu aslında belli. Bunların kavram kargaşası yarattığını düşünüyorum. Ben bunlara değil, bunların çevresinde dönmeyip mevcut olan kanunlar ya da mevcut olan komisyonlar, mevcut olan tanımlar üzerinden altyapımızı güçlendirmemiz gerektiğini düşünenlerdenim.

Mobbing konusuna ben de kesinlikle katılıyorum. -Esin Hanım’da söyledi- ben bunu birkaç defa Komisyonumuzda dile getirdim. “Kadına karşı şiddet” denilince sadece fiziksel şiddet değil, bazen mobbing, gerçekten fizikselin de üzerine geçebiliyor. Bu mobbing, aslında, kadının -sizin de bahsettiğiniz gibi- hem siyasi hayatta hem karar alma mercilerinde hem de aile içerisinde sık sık karşılaştığı bir şiddet. Bence, bizim bu Komisyon raporuna fiziksel şiddetin yanında mobbing, sözel şiddetle de ilgili önerilerimizin ve bunun da kanuni altyapı dâhil edilmesiyle ilgili böyle bir öneri çerçevesinde önerilerin değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Ben, sivil toplum kuruluşlarımıza şunu sormak istiyorum: Somut olsun sizler söylediniz, sıraladınız ama- sizce kadına karşı şiddetin önlenmesinde bizim en öncelikli yapmamız gereken nedir? Herkese soruyorum, sizce ilk önce yapılması gereken nedir? Somut olarak sizin o fikirlerinizi merak ediyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Ök, teşekkür ediyorum.

Evet, başka soru soracak milletvekilimiz yok, dolayısıyla sözü katılımcılara bırakıyorum. Cevaplarda konuşma sıralamasının tam zıddından başlıyoruz.

Sayın Sezen buyurun.

BİLGİ KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Öncelikle teşekkür ediyorum, çok dikkatli dinlenmiş. Hepinize ilgiyle dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

Filiz Hanım, öncelikle sorularını yöneltmişti. Çok farklı görüşlerin olması çok güzel, zaten buranın amacı da o. Aslında benim “millî duruş” dediğim de işte buydu. Birtakım farklılıklar da olabilir ama hepimiz birer parçasıyız, burada, herkesin fikirlerini dile getirmesi gerekiyor.

İstanbul Sözleşmesi’ne -gerçi “on-line”dı ama Filiz Hanım’la başka bir toplantıda- zaten biz ilk olarak fesih edilmesi gerektiği yönünde görüş bildirdik, bu konuda da çalışmalarımızı yaptık ve feshedildi.

Toplumsal kabul görmeden bahsettiniz, anket sonuçlarından bahsettiniz. Bizim buradaki İstanbul Sözleşmesi'ne karşı çıkış noktamız birincisi çok farklıydı, bunu her yerde dile getiriyorum. Burada, siz kabul edersiniz, etmezsiniz; öyledir dersiniz, demezsiniz ama cinsiyetsiz bir toplum oluşturulma zemin hazırlandığı için biz buna karşı çıktık.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Neresinde vardı?

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Yoksa kadına karşı şiddetle ilgili mücadele ettiği için değil.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Neresinde vardı?

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – “Cinsel yönelim” kelimelerinin geçmesi ve bunu zaten Türkiye'deki en başta gelen LGBT oluşumlarının sitesinden birebir kendilerinin cümlesini ben almıştım. “Bizim mücadelemizle, feminist gruplar ve LGBT örgütlerinin mücadelesiyle İstanbul Sözleşmesi kabul edildi.” diye ben onu almıştım. Dolayısıyla, benim görüşüm...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sorumu tekrar... Çok kısa araya girebilir miyim uygun görürseniz?

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Dün burada sunum yapan AYSİT'i değil mi?

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – AYSİT.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – AYSİT Başkanıydı sanıyorum, Serpil Hanım, şöyle bir şey söyledi: “LGBTİ'lerin şiddetten korunma hakkının nasıl evlenme veya başka haklar olarak anlaşıldığına gerçekten çok şaşıyorum.” dedi. Orada İstanbul Sözleşmesi herkesi şiddetten koruyan bir sözleşmeydi. Siz, LGBTİ'lerin şiddetten korunması gerektiğini düşünmüyor musunuz? Yani bunun dışında ne var mesela?

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Ben bu soruyu -daha önce de geldi- tasvip etmiyorum. Bir kere böyle bir mantık... Yani ben “Yirmi beş senedir şiddetle mücadele ediyorum hatta bakın, konuşmamı çok iyi dinlemişsiniz hane içi şiddet olsun bu daha geneli kapsayıcı bir kavramdır.” diyorum. Bu ne demektir? Yani bir çatı altında kim varsa onun da şiddetten korunması... Elbette ki LGBT'li bireyler şiddetten korunacak ama burada, ben, “toplumsal cinsiyet” kavramı kullanılarak cinsiyetsiz bir toplum oluşturulmasını istemiyorum.

Bakın, İstanbul Sözleşmesinden sonra bize çok fazla bilgi dönüşü oldu. Mesela, anaokulunda toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimleri veriliyor. Daha sonra tuvaletler anaokullarında, ilkokullarda kız ve erkek çocuklarının bir oluyor ve aileler diyor ki: “Aa, ne güzel toplumsal cinsiyet eşitliğine uygun.” Bunu bize rehber öğretmenler anlatıyor.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – O, hijyen açısından uygun bir şey değil.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Örnek veriyorum, örnek veriyorum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Çok saçma.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Hayır, bakın, hiç de saçma değil. Ben size bir örnek veriyorum. Cinsiyetsiz bir...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Toplumsal cinsiyetten siz ne anlıyorsunuz?

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Bakın, birincisi, ben LGBTİ bireylerinin şiddet görmesini siz yani taraftar mısınız gibi...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Kızmayın canım ben de böyle anlıyorum.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Ama yani böyle bir şey anlaşılması... Siz bir milletvekilisiniz, bir avukatsınız...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Hayır, ben de anlamak istiyorum.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Ama yani ben sizi anladım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Mesela, toplumsal cinsiyet ne, Alev Hanım toplumsal cinsiyet denilince ne anlıyor?

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Tamam, açıklayacak.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Siz demin, “toplumsal cinsiyet eşitliği” kavramını kullandınız. Mesela istemiyor mu?

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Zaten sözleşmenin bizzatı kendisi şiddetin kaynağının cinsiyet rollerinden kaynaklandığını söylüyor, siz de bunu çok iyi biliyorsunuz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Evet.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Yani cinsiyet rollerine zaten karşı.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – “Cinsiyet rollerine karşı” derken...

Sayın Başkan, kusura bakmayın sadece bunu tekrar açıklamak zorundayım.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Duyuluyor aslında.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ama tutanağa geçmesi için...

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Şimdi, “toplumsal cinsiyet rolleri” denilen şey kadınlara ve erkeklere daha kız çocuk, erkek çocuk olarak başlayan rollerde sen şu işi yapabilirsin; sen bu işi yapabilirsin; sen şu eğitimi alabilirsin; sen bunu yapabilirsin diyerek yapılan ayrımcılıklardır, “toplumsal cinsiyet rolleri” denilen şey budur. Yani “Toplumsal cinsiyet rollerini kabul etmiyoruz.” dediğimiz zaman “Cinsiyeti kabul etmiyoruz.” anlamında bir şey olmuyor. Roller, bize biçilen, aslında gerçek olmayan, adı üstünde toplumsal... Yani aslında, ben mutlaka yemek yapan bir kadın olmak zorundayım, mutlaka çocuk doğuran bir kadın olmak zorundayım; bu da...

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – İkinci nasıl oluyor ben onu anlayamadım?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Hayır hayır, tercih edilebilir, edilmeyebilir anlamında söylüyorum.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Yani “Erkekler doğursun.” mu demek istiyorsunuz?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Hayır, öyle bir şey demiyorum Hacı Ahmet Bey, tercih edilebilir anlamında söylüyorum.

Bunun dışında, sen itfaiyeci olabilirsin; kız çocuğu, hayır, sen olamazsın. Kitaplarda baba gazetesini okur, anne yemekleri yapar, kız çocuğu masayı hazırlar, erkek çocuk da diyelim ki atari oynuyordu o zaman, şimdi Playstation oynuyordur vesaire. Yani bunlar roller, bunlar kadınlara,

erkeklerle benimsetilen roller, benimsetilmek istenen roller; ayrımcılık bunlar. Biz, bunlara karşı çıkıyoruz ve “erkek şiddeti” dediğimiz şeyin de zaten erkek egemenliğinden kaynaklandığını, erkek egemenliğinin de işte bu toplumsal cinsiyet rollerinden beslendiğini söylüyoruz.

Alev Hanım, yapmayın yahu, bana bunları...

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Filiz Hanım, siz bunu söylüyorsunuz...

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Vekilim, misafirimize sözünü veriyorum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – LGBTİ’ler de sonuçta “Yok.” deyince yok olmuyorlar yani sadece onu söyleyeyim.

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Vekilim, teşekkür ediyoruz.

Buyurun Sayın Sezen.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Bakın, tamam, siz bunun için böyle dolduruyorsunuz ama toplumdaki yansıması bu olmuyor. Zaten bunu ben...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Toplum kim? Saydım size işte.

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Buyurun Sayın Sezen, dinliyoruz.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Ama o anketlere...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Bitti benim, tamam.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Çok fazla anket de çıkabilir. Anket oranları, bin tane...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ben aldım cevabımı, tamam!

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Buraya, misal, seçim anketi koyalım, bin tane farklı anket koyabiliriz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Tamam, evet!

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – İkinci soru şuydu: “Millî duruş nedir?” Millî duruş, bu toplumun bir geleneği, bir inancı var yani bir dinî inancı var, bir kültürü var, bunların hepsini yok sayarak “Bunları yapalım.” demekle toplum kabul etmiyor; kabul etmeyince bu duruma geliniyor, ondan sonra da deniyor ki: Oranlar şudur, toplumda kabul görmüş mü? Millî duruş, bir yönden, dinî inançlar, gelenek, göreneklerdir hatta bırakın bizim sosyal çalışmalardaki yön vereceğimiz hususları, hâkim hüküm kurarken gelenek, görenekler bile hukukun bir kaynağıdır yani biz bunları devre dışı bırakarak, görmezden gelerek, işte, evrensel kurallar... Ya “Biz evrensel kuralları, uluslararası sözleşmelerin hepsini çöpe atalım.” demedim ki ben; ben bunu demedim ki.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Namus cinayetlerinde de indirim olsun o zaman Alev Hanım, çok güzel yani!

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Ama öyle demedi.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Ama ben, yok, yok...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Yargı kabul ediyorsa bunu...

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Hayır hayır.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Gelenek, görenek kullanıyormuş yargı; “Kullanmasın.” diyoruz işte. “Namus” kavramı...

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Zaten bakın, ben buna da karşıyım, “kavramlar” denilerek...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – “Namus cinayeti” diye bir şey var.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Bakın, cevap verme hakkımız varsa misafir olarak, kullanayım.

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Sezen, lütfen buyurun.

Arkadaşlar, müsaade edelim.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Bakın, gelenek, göreneği... Zaten namus cinayetinin yanına “töre cinayeti” denilerek neredeyse ağzımıza “gelenek, görenek” alamaz olduk. Şimdi, biz iyi ile kötüyü, doğru ile yanlış, güzel ile çirkin ayırt edemiyorsak buna benim diyecek bir şeyim yok. “Namus cinayeti” dediğimiz şeyi alıp da “töre cinayeti” diye koyup... Tabii “Töreyi, gelenek, görenekleri de tümüyle silip atalım.” diyorsanız benim de size diyeceğim bir şey yok.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – “Her ikisini de atalım.” diyorum.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Yani gelenek, görenekleri tümüyle atalım mı? Yani ben buna...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – “‘Namus’ ve ‘töre’ kavramlarını kanunlardan çıkaralım.” diyorum; böyle kavramlar olmaz. Bunlar suçların...

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Ben, bunun taraftarı değilim, bu sizin görüşünüz. Mevzuatlar şekillendirilirken bir toplumun dinî inancını, geleneğini, göreneğini, tarihini, kültürünü, her şeyiyle bunları göz önüne almazsak bakın, her yaptığınız kanun toplumda karşılığını bulmaz ve atıl kalır.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Toplum sizseniz, öyle.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Efendim?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Toplum sizseniz, öyle; ne diyeyim yani sadece kendinizi görüyorsanız toplum olarak...

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Sezen, Komisyona hitap eder misiniz lütfen.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Hayır, şimdi “İstanbul Sözleşmesi” dediniz, kabul edilmedi, feshedildi; ben de bunu size açıklıyorum. Yani farklı görüşte olabilirsiniz ama bunun birbirimizi suçlama yönüne girmemesi gerekir. Bence fikirlerimizi ifade etmeliyiz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Yok, ben eleştiriyorum zaten.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Ha, beğenmeyebilirsiniz, çok normal.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Tabii ki beğenmiyorum, evet, söylüyorum.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Ha, zaten söylüyorsunuz, ben hiç bir şey demiyorum. Ben de sizin fikirlerinizi beğenmiyorum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Tamam.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Beğenmeye de bilirim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Tabii tabii, beğenmeyin mümkünse, evet.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Ha, çok normal. Zaten burada o düzeyde konuşabiliyorsak... Zaten Meclis altındaki bir komisyonda da konuşamayacaksak hiçbir yerde konuşamayacağız.

Diğer sorunuza geçiyorum. “Ergen cinselliği” dediniz, “Ergen cinselliğini biz uygun görüyoruz.” dediniz. Niçin karşı çıkıyoruz? Bakın, reşit olmayanla cinsel...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Hayır, ayrı bir düzenleme yapılması gerektiğini, bu konunun tartışılmadığını, diğerinin istismar olduğunu ve genellikle de yaş farkı...

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Lütfen Sayın Kerestecioğlu, Sayın Sezen devam etsin sunuma; rica ediyorum.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Ben de şunu söyleyeceğim: Reşit olmayanla cinsel ilişki maddesi 2005’te değiştiğinde bir cümle vardı -tam, bire bir hatırlamaya çalışacağım- “Fail ile mağdurun arasındaki yaş 5’ten fazla ise...” idi ve bunu Anayasa Mahkemesi iptal etti. Sonrasında ne oldu? O çocuğumuz, 15-18 yaş arasındaki çocuk kiminle cinsel ilişkiye girerse, şikâyet etmezse ceza almaz oldu ama dediğim gibi, daha önce, ilk değişiklikte 5 yaş gibi bir yaş vardı yani 5 yaşa kadar bir fark varsa şikâyeteye bağlı olacak, diğerinde olmayacak ama sonra bu ayrım kalktı. İşte, bakın, biz “akranlık” kavramı dediğimiz kavramı ortaya koyacağız, çocukların önünü açacağız, sonra bu “akranlık” kavramını “Acaba kaç yaş fark olursa akran sayılır?” diye tartışacağız. Acaba arada 1 yaş fark olursa mı, 2 yaş mı, 3 yaş mı, 5 yaş mı? Bu defa da affedersiniz hangi çocuk hangi yaşa kadar biriyle cinsel ilişkiye girerse suç olmasın, şikâyeteye bağlı olsun, hangi yaştan sonrası akran sayılmaz; biz bunu konuşuyor olacağız.

“Aile içi şiddeti mi şiddet olarak tanımlıyorsunuz?” dediniz. Ben yine konuşmamda, özellikle, bunun hane içi şiddet olması... Hatta şirket yöneticileri, komşular arasında dahi artık bu 6284’ün uygulandığını ifade ettim. Dolayısıyla, uygulamada, zaten, evli olsun, boşanmış olsun bunları aşan şekilde tüm şiddet mağdurlarına uygulanır hâle geldi. Ben, orada, bir dipnot koydum çünkü şu anki kanunumuzda “aile” kavramı geçiyor. Benim ailenin tanımındaki kastım şu anki duruma göre idi.

“Ev niye hane olsun?” demişsiniz, bunu da şimdi açıkladım. Ev niye hane olsun? İşte, şirkete, komşuya, ona buna, biz herkese artık bu kanunu uygular hâle geldik. “Ev” dediğinizde zaten bunu kapsamayacaktır.

Zinaya dediniz ki işte, basılsın, çocuklar için ne oluyor... Zinayı, siz, çocukların olduğu evinizin içinde basmıyorsunuz. Gidiyorsunuz, zina yapan zânîyi zina yaptığı yerde, diyelim ki basıyorsunuz ya da basmayacaksanız başka delillerle ispat edeceksiniz. Yani bunun aileye sakıncası var, tüh, yazık ya, zina yapanı bastık, vah vah! Ama zina sebebiyle o ailenin uğradığı mağduriyetleri, o eşin, çocukların çektiği acıları, üzüntüleri, doğurduğu şiddetleri, krizleri; bunları görmezden gelemeyiz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – “Buna hapis cezası verilmeli.” diyorsunuz yani.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Evet “Hapis cezası verilmeli.” diyorum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Baba da anne de girsin hapse yani çocuklar da rahat esinler, öyle mi?

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Vallahi, ben böyle “Çocuklar da rahat etsinler.” falan demedim Filiz Hanım. Sonuçta aileyi nasıl koruyacağız? Onu yapmayalım, bunu yapmayalım; o zaman hiçbir şey yapmayalım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Aileyi korumuyorsunuz, dağılmış aileden bahsediyoruz.

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Sezen, lütfen devam edin.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Yani aileyi bir tek İstanbul Sözleşmesi var olursa koruruz, İstanbul Sözleşmesi’ni savunan kadın hakları savunucusudur; yani biz, bu hâle geldik.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ondan bahsetmiyorum, zinayı söylediğiniz için söylüyorum.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Ama oraya kadar geliyoruz Filiz Hanım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Dağılmış ailenin bireyini hapse atıyorsunuz...

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Benim görüşüm, zinanın Türk Ceza Kanunu’na girmesidir, bu, son derece önemlidir.

“Soyadı” dediniz. Soyadıyla da ilgili görüşlerimi bildirdim. Siz hem çocukla ilgili dediniz... Dediniz ki: “Niçin ‘Aile toplumun temelidir.’ diyorsunuz?” Ya, aile toplumun temelidir, aidiyet duygusu ailede olması gerekir düşüncesindeyim ben. Bir ailede “biz” duygusunun...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ben öyle bir şey demedim “Aileyi erkek mi kuruyor?” dedim. Aile toplumun temeli...

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Ben öyle bir şey dedim mi? Benim “Aile kuruyor.” diye bir cümlem varsa lütfen...

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Kerestecioglu, lütfen...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ama bütün söylediklerimi başka türlü bir şey söyleyerek değiştirince ben de düzeltmek zorunda hissediyorum. Ne yapayım?

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Hayır, istiyorsanız düzeltin ama lütfen, rica edeceğim, benim “Aileyi erkek kuruyor.” şeklinde bir cümlem varsa ben bunu görmek istiyorum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Evet, var.

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Sezen, Komisyona hitap ederseniz sevinirim?

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Tabii ki.

Ben, zaten, özellikle yazılı verdim ki farklı fikirlerde de olacağınızı bildiğim için, bilakis bu sorular gelsin, bu görüşler olsun diye. Ama öyle bir cümlem varsa lütfen bana söyleyin, ben de bilmek isterim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – “Kadının soyadını kullanması ‘Aile toplumun temelidir.’ anlayışına tamamen zıttır.” dediğinizde, “Aileyi kuran erkek mi?” o zaman diye sordum size.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Hayır, öyle bir sonuç çıkarmayın. Bakın, ben orada, açıkça yazmışım: Biz duygusu, birlik, beraberlik ve aidiyet diye vurgulamışım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Erkeğe göre şekillenen bir şey, anladım.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Nasıl?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Erkeğe göre şekillenen bir şey.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Hayır, öyle bir şey değil. Yani lütfen, bana olan cevaplarınızı da sesli söylerseniz, ben bu şekilde töhmet altında da kalmak istemem.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sesli söyledim zaten, karşı karşıyız.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Yok, duymadım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – “Erkeğe göre biçimlenen...” dedim.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Bir kaçıtır çünkü sonucunu sessiz söylüyorsunuz, tekrar söyleyin.

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Sezen, Komisyona hitap eder misiniz lütfen?

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Yani Filiz Hanım’ın soruları bitti, başka sorusu yoksa diğerlerine geçeceğim.

Ben, ulusal mevzuatın yeterli olduğunu düşünüyorum şiddetle ilgili. Söylediğim gibi, uygulamadan kaynaklı hatalar var; bu hatalar bir takım tabii ki herkesi rahatsız eden... Neresi acıyorsa orayı haykıran kesimler var ama ulusal mevzuatımızın şu an için yeterli olduğunu düşünüyorum. Bir hukukçu olarak da her türlü korumayı kadına bu kanunlarla sağlayabiliyoruz.

Kadın çalışmalarında 6284’le ilgili sormuştunuz. Bununla ilgili öne çıkan durumlar genelde 6284’le ilgili yürürlükten kalkması savının ileri sürülmesi, delil aranmadığı yönünde görüş bildirilmesi, kadına önleyici tedbir kararının hâkimin delil aramadan vermiş olması hususu, karara karşı olan itirazların yeterince dikkate alınmaması ve “Erkek ne için evden uzaklaştırılıyor?” gibi birtakım itirazlarla karşılaşılıyor ama biz bunun hiçbir yönüne katılmıyoruz. Tabii ki evden uzaklaştır... Bir kere şu yanlış: Evden uzaklaştırılan erkek değil, kanuna göre, evden uzaklaştırılan, şiddeti uygulayan kişidir yani kadın uyguluyorsa kadın için de gider, müracaat edersiniz ki böyle davalarımız da oldu bizim önümüze gelen, kadının uzaklaştırıldığını da gördük. Bir kere bu algıyı değiştirmemiz lazım. Delil aranmadığı yönü, bunun ilk yardım kanunu olduğunu söylemiştik. Siz bir yaralıya ilk yardım yapacağınızda sorar mısınız kimliğini? Eskiden soruluyordu: “Kimliğini göster.” Acil müdahaleler bile öyle yapıldı, şimdi öyle yapılmıyor. Şimdi ilk yardım gibi düşündüğünüz bu acil müdahalede kadına “Sen hemen delil göster.” demek yanlış olur; zaten doktrinde de kadının beyanının da bir delil olduğu yönünde görüşler var.

Esin Hanım “Cinsel istismar olursa soyadı olmalı olmamalı mı?” dediniz. Tabii, bu çok çok ağır bir durum yani onu ayrıca değerlendirebiliriz ama diyelim -hani bunu demiyorum- bir suçlu baba, bir hırsızlık bakın, hatta şu vardır, hukukta biz hep şunu deriz; bize müvekkil gelir -belki çok farklı bir örnek olacak ama yani emsal olsun diye diyorum- kadın gelir der ki: “Ya, çocuğu bana verirler mi?” Bakın, yeri gelip fuhuş suçunu bile işlese yani o yolda bir kadın bile olsa, emzirilen bir çocuk varsa, mahkeme, bakın, kolay kolay babaya bunu vermez diye söyleriz. Yani burada önemli olan şu: Babanın, bir baba bağının devam etmesi. Sizin dediğiniz, ensest vesaire çok ağır şeyler, orada belki yapılması gereken çok farklı düzenlemeler de olacaktır.

Nilgün Hanım’ın sorusu vardı; kavramları söylemişti “Ben mevcut kavramların kalması taraftarıyım.” demişti ama bakın, sadece hukukta değil, kavramlarla neredeyse yönetiliyoruz, siyasette olsun, sosyal hayatta olsun, bir bakıyorsunuz, bir kavram ortaya atılıyor, bir şeyi söyleyemiyorlar, işte, misal diyorum belki çok farklı örnek olacak ama işte “İslami terör” değil mi, şu anda gündemde olan, bizlerin de son derece serzenişte bulunduğu bir kavram ve bunların yan yana getirilmesi, buna karşıyız mesela. Şimdi biz ne kadar... Ya, var olan kavramlar dursun desek de bizim dışımızda bu

kavramları çekiştiren, içini boşaltan, kavramları değiştiren o kadar çok unsur var ki yeri geldiğinde, biz bu kavramları da işte, bir ekleme yaparak benim burada “fırsat”ın yanında “muamele”yi de eklememizi teklif etmemin sebebi vurgulamamızdır. Diyelim, bir iş alımı olacak özel ya da resmî kurumlarda, biz burada “Ya, herkes işte, şu yaşta, şu eğitimde, şu durumdaki her Türk vatandaşı müracaat edebilir.” dedik, kadın-erkek müracaat etti ama fırsat vermiş gibi yaparken muamelede “Ya, biz, erkek bunu yapar, kadına bunu bu işi vermeyelim.” diyemeyiz.

Bakın, bizim birtakım hukukçu gruplarımız var. Ben, üzülererek görüyorum, yazıyor, “Büromuza erkek avukat aranıyor.” “Büromuza erkek stajyer alınacaktır.” Bunlar beni fazlasıyla rahatsız ediyor. Sorsanız, kendileri, “Onun seyahat engeli yok, işte, büromuz genelde erkek şu bu.”

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Sezen, toparlayabilir miyiz?

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Misal... Dolayısıyla, bunlara da bu kavramlara dikkat edin, mesela, “muamele”nin de bu sebeple dâhil edilmesini söylemiştim.

Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde en öncelikli yapılması gereken nedir? Bana göre, en öncelikli yapılması gereken şey “Komisyon üyelerimizin parti ayrımı gözetmeksizin bir arada toplu bir fotoğraf vermesi olacaktır.” diyorum.

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Teşekkür ediyorum.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKANI ALEV SEZEN – Sorular olursa gene memnuniyetle cevaplarım.

OTURUM BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Teşekkür ediyorum Sayın Sezen.

Çocuk teslimlerinin icra yoluyla yapılmaması hususuna değinmiştiniz. Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’ın İnsan Hakları Eylem Planı’nda da açıkladığı üzere, Sayın Adalet Bakanlığımız da şu an bununla alakalı bir çalışma yapıyor. Dolayısıyla, inşallah, önümüzdeki günlerde bu anlamda güzel gelişmeler olacak diye düşünüyorum.

Sayın Güneşer, buyurun lütfen.

AYRIMCILIĞA KARŞI KADIN HAKLARI DERNEĞİ BAŞKANI FATMA ZEHRA GÜNEŞER – İstanbul Sözleşmesi yani kadına karşı şiddetle mücadelede kadınlara önemli avantajlar sağlıyordu. Biz bu Komisyonumuzdan, inşallah, onun Türkiye muadili bir tasarısını bekliyoruz, inşallah, öyle, en hayırlı, en güzel, uygulanabilir bir tasarı gelir.

Şöyle, mesela, LGBT konusuna gireceğim. Can, mal, din, akıl ve nesil bizim inancımıza göre 5 zarureti hamsedir ve zaten, evrensel değerlere göre, her insanın hakkı, hukuku savunulmalıdır. Sadece, uygulanmasıyla alakalı ve uluslararası -bazı mihraklar diyebilirim- sıkıntılar yaşandı ve bu şekilde, gerçekten kadına karşı şiddetle mücadelede destekliyorduk biz İstanbul Sözleşmesi’ni, zaten ilk seçimlerde de biz vardık fakat dediğim gibi, uygulanması sırasında toplumu rencide edecek çok büyük yanlışlar yapıldı.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ne oldu, gerçekten uygulandı mı?

AYRIMCILIĞA KARŞI KADIN HAKLARI DERNEĞİ BAŞKANI FATMA ZEHRA GÜNEŞER – Efendim?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Uygulandı mı gerçekten ve ne oldu? Yani ben burada da çok sordum çünkü de... Bir türlü cevap alamıyorum sorulara.

AYRIMCILIĞA KARŞI KADIN HAKLARI DERNEĞİ BAŞKANI FATMA ZEHRİ GÜNEŞER – Tıp hekimiyim, çok detaylı... Ama genel anlamda izlenimimiz, gözlemimiz bu şekilde oldu. Ama ben, bu Komisyonun İstanbul Sözleşmesini aratmayacak şekilde kadına karşı şiddetle mücadelede çok güzel sonuçlar çıkaracağını düşünüyorum çünkü bu siyaset üstü bir olay ve bütün partileri, bütün siyasi partilerin ortak paydada buluşarak güzel sonuçlar çıkaracağını düşünüyorum. Teşekkür ediyorum.

“Kadına karşı şiddetle mücadelede şiddetin önlenmesinde şu anda en öncelikli yapılması gereken nedir?” sorusuna da şu an özellikle pandemi şartlarında çocukların, küçücük çocukların artık eğitmeni, öğretmeni sosyal medya oldu yani bu ortamda çocuklarımızın zihninin travmalardan korunması için bir an önce sosyal medya düzenlemesi, şiddete karşı yapılabilecek -sosyologlarla, psikologlarla, bütün medyacılarla- multidisipliner bir yaklaşımla düzenlemeler yapılması gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI TUBA VURAL ÇOKAL – Çok teşekkür ediyoruz.

Katkı ve katılımlarından dolayı sivil toplum örgütlerimizin değerli temsilcilerine, özellikle Türkiye Aile Platformu...

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKAN YARDIMCISI DİLŞAT ÖZER KESTEVUR – Özgür dilerim, söz alabilir miyim? Bir şey önermek istiyorum.

OTURUM BAŞKANI TUBA VURAL ÇOKAL – Tabii, buyurun.

BİLGE KADIN ARAŞTIRMA MERKEZİ BAŞKAN YARDIMCISI DİLŞAT ÖZER KESTEVUR – Herkese saygılar sunuyorum.

Ben daha önceki toplantıda da dile getirmiştım, o zaman olumlu karşılanmıştı ama herhangi bir gelişme olmadı. Benim önerim, STK’lerin veya üniversitelerin veya herhangi bir kurum veya kuruluşun yapacağı herhangi bir araştırmada en azından kadına şiddeti önlemeyle ilgili toplantıların başlangıcından itibaren, toplantılardan ortaya çıkan gelişmelere veya araştırmalar yaparken ihtiyaç olan verilere rahatça ulaşılabilir bir site oluşturulabilir mi? Buna hem ilgili bakanlıkların hem kurum ve kuruluşların ve STK’lerin de üye yapılması... STK’lerin bakanlıklara ulaşırken talep ve dileklerini o yoldan dile getirmelerinin daha rahat, kolay olacağını düşünüyorum. En azından, bir toplantı çağırısı oradan dile getirilebilir veya bir Avrupa Birliği projelerindeki gibi bir proje geliştirilecekse STK’lere oradan duyurular yapılabilir; STK’ler oradan başvurabilirler diye düşünüyorum. Yararlı olacağını düşünüyorum, benim fikrim.

Teşekkür ederim, iyi çalışmalar diliyorum.

OTURUM BAŞKANI TUBA VURAL ÇOKAL – Çok teşekkürler, çok sağ olun.

Biz, katkı ve katılımlarından dolayı Türkiye Aile Platformu Derneğine, Ayrımcılığa Karşı Kadın Hakları Derneği’ne (AKDER), Bilge Kadın Araştırma Merkezine (BİLKA) teşekkürlerimizi sunuyoruz. Aynı zamanda Komisyonumuzun değerli üyelerine de, milletvekili arkadaşlarımıza da çok teşekkürlerimizi iletiyoruz.

Biz, Komisyonumuza Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneğini de davet ettik fakat kendileri katılacaklarını bildirip daha sonra “Katılmayacağız.” diye sabah bildirdiler. Aynı zamanda, Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu belki haftaya salı katılacaklarını iletiler. Bunlar da tutanaklarımıza geçsin istiyorum.

Böylelikle, sorusu olan olmadığından dolayı da Komisyonu kapatıyorum.

Çok teşekkürler, sağ olun.

Kapanma Saati: 15.13